

Verslag van de vergadering van de Statencommissie Milieu, Mobiliteit en Economie van 23 mei 2016

Voorzitter:

mw. A.C. Boelhouwer

Aanwezig:

drs.ing. P. van den Berg (gedeputeerde), mw. A.M.A. Pennarts (gedeputeerde), mw. mr. J. Verbeek-Nijhof (gedeputeerde), mw. F.M. Arissen LLB (PvdD), G.J. Bosman (SP), ing. D.G. Boswijk (CDA), mw. dr. E. Brinksma (GroenLinks), mw. drs. A.W.T. Dercksen (D66), ing. L.C. van den Dikkenberg (SGP), ir. H.P. van Essen (GroenLinks), A. Essousi LLB (PvdA), drs. C. de Heer (ChristenUnie), ir. N.J.P. Hoefnagels (D66), mw. W.M.M. Hoek (50PLUS), mw. drs. J.P. d'Hondt (PvdA), ir. H. IJssennagger (PVV), J.M.W. Jansen (CDA), W.J. Joustra (VVD), drs. A. Nicolai (ChristenUnie), mw. M.G. Noordenbos (SP), P.D. Overkleef (D66), R. Van Reenen (VVD), A.J. Schaddelee (ChristenUnie), mw. A.M. Schneiders (D66), dr. I. Thonon (D66), ing.drs. A. Travaille (PvdD), drs. W.J. Ubaghs (PVV), ir. J.C.V. Vaessen (VVD), drs. W. Wagenmans (PvdA),

Van ambtelijke zijde aanwezig:

dr. R.J. Poort (adjunctgriffier), W. Voorneman-Rikkers (verslag)

1. ALGEMEEN

1.1. Opening

Mevrouw Boelhouwer, voorzitter, opent de vergadering met een woord van welkom.

1.2. Vaststellen agenda

De voorzitter deelt mede, dat:

- de commissie via de voorzittersmail de onderbouwingen heeft ontvangen van de diverse ter bespreking voorgedragen agendapunten;
- agendapunt 3.6, Verkeersproblematiek Vreeland, is toegevoegd aangezien zich hiervoor een inspreker heeft aangemeld.

Met in achtneming van het vorenstaande, wordt de agenda vastgesteld.

1.3. Mededelingen

De heer Poort vestigt de aandacht op het BOB-onderwerp Luchtkwaliteit/Leefbaarheid. De ambitie was om voor de zomer een subgroepje samen te stellen, die daarin begeleidend gaat op treden, om na de zomer een start te maken. Inhoudelijk kan echter een vlottere start worden gemaakt, omdat inmiddels is afgesproken dat vanuit de ambtelijke organisatie via een memo informatie zal worden verstrekt over de stand van zaken tot nu toe; daarnaast wordt voorgesteld om de bijeenkomst van de PCL in juni over de brede thematiek Leefomgeving, waarbij Luchtkwaliteit ook aan de orde komt, bij te wonen. Op basis daarvan kan vervolgens snel worden bepaald wat na de zomer inhoudelijk ter zake dit BOB-onderwerp moet worden ondernomen.

Door GroenLinks en de PvdA was verzocht de Statenbrief Onderzoek Roetmaatregelen voor deze vergadering op te waarderen als bespreekstuk. Voorgesteld wordt deze in het BOB-traject mee te nemen.

De heer Schaddelee deelt mede dat de ChristenUnie zich kan vinden in het voorstel. Verzocht wordt eveneens agendapunt 2.3, Memo Lobby Luchtkwaliteit in Europa, in dat kader mee te nemen. De voorzitter zegt dit toe.

De heer Van Essen deelt mee dat GroenLinks zich kan vinden in het voorstel. GroenLinks geeft voorts de suggestie mee om voor het zomerreces een informatiebijeenkomst te organiseren, waarin het recent gepubliceerde TNO eindrapport maatregelen roet ProvUtrecht wordt gepresenteerd.

Gedeputeerde Pennarts acht het een goede suggestie om deze, zeer relevante, informatie over roetmaatregelen mee te nemen in het BOB-proces. Overigens wijst zij er op dat in de Statenbrief is aangeboden een expertmeeting te organiseren over het roetonderzoek. Zij kan zich voorstellen dat dit aanbod als zodanig wordt gehandhaafd en dat de Staten in een later stadium de inhoudelijke afweging maken of dit al dan niet onderdeel zou kunnen worden van de BOB.

De voorzitter zegt toe dat gekeken zal worden naar een mogelijkheid om de expertmeeting nog voor het zomerreces te organiseren.

De voorzitter memoreert dat over het onderwerp ondertunneling Maarsbergen door diverse fracties vragen zijn gesteld die bij de Rondvraag aan de orde komen. Het onderwerp wordt overigens geagendeerd voor de volgende vergadering. Geïnformeerd wordt of er behoefte is aan een woordvoerdersoverleg, waarin een nadere toelichting wordt gegeven en dieper kan worden ingegaan op het dan beschikbare GS-besluit. Gezien de agenda's is de enige mogelijkheid dinsdag 7 juni a.s. (19.00 uur). Zij constateert dat GroenLinks, SP en het CDA dit voorstel ondersteunen.

De heer Van den Dikkenberg merkt op dat de SGP, nu de besluitvorming op provinciaal niveau richting een definitief besluit gaat, hecht aan een openbaar overleg, zodat lokale fracties kunnen aansluiten en de Staten eventueel van input kunnen voorzien voor de besluitvorming in de commissie en de Staten voor de zomer.

Mevrouw d'Hondt geeft aan geen meerwaarde te zien in een openbaar woordvoerdersoverleg, omdat dit gelijk is aan behandeling in een reguliere commissievergadering.

De heer Ijssennagger deelt mede dat de PVV zich aansluit bij de opvatting van de PvdA.

De heer Joustra deelt mede dat de VVD zich aansluit bij het betoog van de PvdA. Wel hecht spreker eraan te memoreren dat bij Veenendaal een vergelijkbaar overleg heeft plaatsgevonden in de raadzaal van Veenendaal. Indien een woordvoerdersoverleg wordt voorgestaan, waarbij lokale partijen vertegenwoordigd zouden moeten zijn, kan hij zich voorstellen dat dit in de raadzaal in Doorn plaatsvindt.

De heer Van Essen deelt mede dat GroenLinks zich aansluit bij de suggestie van de heer Joustra. Indien het een overleg voor alleen Statenleden wordt, kan behandeling wat GroenLinks betreft ook in de reguliere commissievergadering plaatsvinden.

De heer Thonon deelt mede dat D66 zich hierbij aansluit. Het lijkt D66 goed van raadsleden te vernemen wat hun argumenten zijn geweest om tot de gemaakte keuze te komen, zodat de Staten die kunnen meewegen. D66 is van mening dat de Staten inhoudelijk voldoende door het College zijn bijgepraat.

De heer Ijssennagger is van mening dat het voorstel van een overleg in aanwezigheid van de raadsleden wringt met het voorstel van de voorzitter. In aanwezigheid van gemeenteraadsleden kunnen de Staten niet doorvragen op de argumenten van het College ten aanzien van het beschikbare GS-besluit.

De heer Schaddelee deelt mede dat de ChristenUnie zich aansluit bij het betoog van D66. In zijn visie kan in een raadzaal in aanwezigheid van raadsleden en eventuele ambtelijke ondersteuning vanuit de provincie wel worden doorgesproken over details.

De voorzitter onderschrijft het betoog van de PVV, maar besluit de behoefte om het overleg op 7 juni a.s. te laten plaatsvinden in de raadzaal in aanwezigheid van raadsleden te respecteren waarbij zij opgemerkt dat moet worden afgewacht of er op dat moment in de gemeente geen conflicterende vergaderingen zijn.

Naar aanleiding van een desbetreffende opmerking van mevrouw Hoek antwoordt spreekster te betreuren dat sommige Statenleden, die eveneens raadslid van een gemeente zijn, deze bijeenkomst wellicht niet kunnen bijwonen, omdat op de dinsdag veel raadsvergaderingen plaatsvinden. Voor de volgende vergadering van MME is 7 juni a.s. echter de enige optie. Zij wijst erop dat woordvoerders, die verhinderd zijn, iemand anders kunnen afvaardigen.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof memoreert dat in de vorige Statenvergadering in algemene zin is gesproken over het wat vaker organiseren van een woordvoerdersoverleg. Persoonlijk heeft spreekster de behoefte grote projecten wat regelmatig met de Staten te bespreken. Tijdens de voorbereiding met de voorzitters heeft zij de suggestie geopperd om op de agenda van deze commissie standaard een ‘bijpraatmoment’ in te plannen over de stand van zaken grote projecten.

De voorzitter stelt vast dat de commissie dit voorstel steunt.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof vestigt de aandacht op het tegelpad Geesdorp Woerden (N198). Door de bewoners zelf was een tijdelijk voetpad van stoeptegels aangelegd, waarover in de vorige vergadering vragen zijn gesteld door de VVD. Spreekster heeft in haar beantwoording aangegeven dat er sprake is van een onveilige situatie, maar dat de provincie bereid is om met bewoners in gesprek te gaan over de kennelijk aanwezige behoefte aan een voetpad. Dat gesprek heeft inmiddels plaatsgevonden. Op grond van de afspraak, dat zal worden onderzocht of op de desbetreffende locatie een voetpad kan worden aangelegd dat wel aan alle kwaliteit- en m.n. veiligheidseisen voldoet, hebben de bewoners zelf de tegels weggehaald en is er een grind gelegd. Daarbij heeft een van de bewoners aangegeven, dat voor het aan te leggen definitieve voetpad een stukje van zijn grond mag worden gebruikt. Inmiddels zijn alle kabels en leidingen getraceerd en is een eerste ontwerp gemaakt, dat thans verder wordt uitgewerkt. Het streven is om het voetpad in de zomer aan te leggen en op dit moment wijst alles erop dat dit ook gaat lukken.

De heer Thonon bedankt de VVD voor de vragen en spreekt richting het College waardering uit voor het daadkrachtig optreden.

1.4. Verslag Statencommissie Milieu, Mobiliteit en Economie van 4 april 2016

M.b.t. de tekst

De heer Wagenmans wijst erop dat ‘Wolkozón’ (blz. 7) gewijzigd dient te worden in ‘Wocozon’.

Met in achtneming van voornoemde wijziging wordt het verslag vastgesteld.

N.a.v. de inhoud

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof memoreert dat is gesproken over de subsidie Fiets- en Veiligheid voor de gemeente Soest om de Wieksloterweg aan te pakken. Na de vergadering bleek bij GroenLinks nog wat onduidelijkheid te zijn over de snelheid van de weg in relatie tot de erfontsluitingsweg; van de gemeente was het signaal ontvangen, dat zij toch voor een hogere snelheid zou gaan kiezen. Spreekster deelt mede dat er op dit moment nog geen officiële aanvraag van de gemeente Soest is ontvangen. Door de wethouder wordt deze week een Collegebesluit voorgelegd waarin 30 km/u is opgenomen; deze snelheid is ook als voorwaarde aan de subsidie gekoppeld.

De heer Van Essen memoreert dat in de vorige vergadering is aangegeven dat het een fietsstraat wordt. GroenLinks heeft inmiddels begrepen dat dit voor de helft van de Wieksloterweg het geval is; de andere helft wordt een erfontsluitingsweg waar een snelheid van 30 km/u zal gelden. Geïnformeerd wordt of dit klopt.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof bevestigt dat het ene gedeelte een fietsstraat wordt met de auto te gast. De definitieve aanvraag is echter nog niet binnen. Dat is voor de provincie het beoordelingskader voor de subsidie. Zij stelt voor dat zij de exacte invulling terugkoppelt zodra de aanvraag van de gemeente Soest is ontvangen.

De heer Van Essen deelt mede dat GroenLinks zich hierin kan vinden.

1.5 Rondvraag

De voorzitter memoreert, dat de SP vragen heeft ingediend over Syntus. Hierover zijn hedenmorgen eveneens via de e-mail vragen ontvangen van 50PLUS. De Commissie heeft van GS een memo ontvangen over de stand van zaken. Besloten is dit onderwerp te agenderen voor de volgende vergadering. Geïnformeerd wordt of de SP en 50PLUS ermee instemmen, dat hun vragen op dat moment worden beantwoord.

De heer Bosman antwoordt dat in het memo van GS niet op alle door de SP gesignaleerde knelpunten, m.n. vraag 2 over C. Algemeen, wordt ingegaan. Indien dat voor de volgende vergadering alsnog gebeurt, kan de SP zich vinden in het voorstel.

Mevrouw Hoek verzoekt zo mogelijk de vragen van 50PLUS nu te beantwoorden; voor het overige kan zij zich vinden in het voorstel, dat daarop in de volgende vergadering wordt teruggekomen.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof zegt toe dat de punten van de SP onder vraag 2 over C. Algemeen zullen worden beantwoord in een memo ter voorbereiding op de commissievergadering van 13 juni a.s.

Ten aanzien van de vragen van 50PLUS, memoreert spreekster desgevraagd in de vorige commissievergadering te hebben aangegeven, dat Syntus het aanbod mede op basis van het contact met bedrijven op het bedrijventerrein Mijdrecht heeft gedaan. Het blijkt echter dat er weliswaar contact is geweest met bedrijven maar niet met de bedrijven op het bedrijventerrein; in het memo ter voorbereiding op deze commissievergadering heeft zij dit rechtgezet. Via de heer Brouwer, vertegenwoordiger belangenvereniging ondernemers bedrijventerrein Mijdrecht, is te kennen gegeven dat er behoefte bestaat aan een gesprek, omdat de bedrijven van mening zijn dat er een andere vervoersbehoefte is dan in het aanbod is gedaan. Het gesprek vindt naar verwachting plaats op 2 juni a.s.; Syntus zal daar toelichten waarop zij haar aanbod heeft gebaseerd. Substantiële wijzigingen zijn vanaf 2016 tot medio december 2017 niet mogelijk. Wel kan in het overleg met de ondernemers worden bekeken of er maatwerkoplossingen mogelijk zijn.

De uitkomst zal spreekster in het memo ter voorbereiding op de behandeling in de volgende vergadering meenemen.

Mevrouw Hoek beveelt hiertoe de vragen en m.n. de inleiding van 50PLUS, die pas hedenmorgen zijn verspreid, nogmaals onder de aandacht van de commissie aan.

De voorzitter memoreert dat door de ChristenUnie en de SGP vragen zijn gesteld over Maarsbergen.

De vragen luiden als volgt, aldus heer Schaddelee.

- Er ligt een motie vanuit de gemeenteraad om de gepresenteerde Bos/Beekvariant goed uit te rekenen. Kunnen die kosten in beeld zijn voor de bespreking in de commissie op 13 juni a.s.?
- Kunnen voorts alle kostenramingen openbaar of desnoods vertrouwelijk ter inzage worden gelegd, m.n. de kostenraming en de afspraken voor het terrein Grote Bloemheuvel, de plek tegenover de kerk waar nu plannen zijn voor een Zorghotel?
- Is er gesproken met transporteurs? De Westvariant blijkt bochten te hebben, die voor vrachtwagencombinaties lastig zijn en voor veel rembewegingen en versnellen zorgen.

Dat heeft gevolgen voor de luchtkwaliteit, maar ook voor de transportondernemers m.n. op het gebied van kosten;

- Dat de maatregelen bij Maarsbergen nodig zijn, wordt niet ter discussie gesteld. Een oostelijke aansluiting bij Maarn op de A12 zou echter extra kunnen helpen om de verkeersdruk op Maarsbergen te laten afnemen. Zijn GS bereid de mogelijkheden te onderzoeken van een oostelijke ontsluiting van de A12 bij Maarn?

Gedeputeerde VerbeekNijhof zet uiteen dat de Bos/Beekvariant niet op detailniveau is berekend. Deze variant is in de basis hetzelfde als de Westvariant met een open Tuindorppweg. De kosten van deze variant zijn specifiek geraamd, hetgeen eveneens geldt voor de Westvariant met een gesloten Tuindorppweg en de Dorpsvariant. Aan de hand van de zekerheden en eenheidsprijs van de detailberekeningen van de andere varianten, is bekeken wat de meerkosten van de Bos/Beekvariant zijn ten opzichte van de Westvariant. Daarbij spelen drie elementen een rol:

- een dek over de tunnelbak; kosten ca € 4 mln; in deze is gebruik gemaakt van de referentie voor het dak van de Dorpsvariant;
- de aanleg van een bosweg; kosten ca € 1 mln.;
- de grondverwerving van twee bedrijven en een woning op het tracé; kosten ca € 3 – 4 mln.

Op basis van deze drie elementen zijn de meerkosten van de Bos/Beekvariant ten opzichte van de andere varianten ca € 8 – 9 mln. Er is dan nog geen rekening gehouden met:

- de uitplaatsing van tankstations;
- een langer verdiept tracé;
- een extra EHS-verwerving.

Er zijn bij Bos/Beekvariant ook sprake twee minderkostenposten:

- de fietstunnel ter plaatse van de N227/N226;
- de aankoop van de woningen op het tracé van de Westvariant.

Op grond van de kostenverhogende posten wordt het verder op detailniveau berekenen van de Bos/Beekvariant niet zinvol geacht.

Het vorenstaande is teruggekoppeld richting de indiener van de Bos/Beekvariant, de heer Hartveld. Tijdens het werkbezoek op 9 mei jl. heeft de heer Hartveld aangegeven nog enkele vragen te hebben over specifieke posten. Afgesproken is dat hij die vragen indient en dat daarnaar nader zal worden gekeken, zodat hij een goede uitleg krijgt over hoe de provincie tot een bepaalde berekening is gekomen. Het antwoord zal ook aan de Staten worden teruggekoppeld.

De kosten van de drie maakbare varianten zijn volgens dezelfde systematiek geraamd, waarmee ze onderling goed vergelijkbaar zijn.

Spreekster memoreert de afspraak dat richting de aanbesteding specifieke kostenramingen niet openbaar worden gemaakt, met het oog op de onderhandelingspositie; de ramingen bevatten concurrentiegevoelige informatie. De Staten geven een kader mee, waarbinnen GS moeten blijven, hetgeen ook zal gebeuren.

De provincie heeft niet gesproken met de transporteurs, maar de gemeente Woudenberg wel. Namens de transportsector is aangegeven dat er zorg is over de doorstroming, m.n. tijdens de aanleg van de ongelijkvloerse kruising. Op grond daarvan heeft de sector een voorkeur voor een Westvariant, zodat de bestaande route ook tijdens de bouw kan worden gebruikt.

Het argument van het remmen in de bocht is eveneens door bewoners van de Engweg aangegeven. De provincie heeft daarnaar gekeken. Alle varianten maken gebruik van de Kluifrotonde en de rotonde bij de tankstations; dat is derhalve om het even. De rem- en versnellingsbewegingen vinden plaats rond die punten. Doorgerekend is dat het verkeer tussen de rotondes vrij kan doorstromen. Bij de Westvariant is sprake van een doorlopende bocht met een flauwere hellinghoek dan de Dorpsvariant. De Dorpsvariant heeft weliswaar

een kortere route, maar een steilere hellingshoek richting de Kluifrotonde. Het optrekken vanuit een steilere hellingshoek vraagt meer vermogen en verhoogt de uitstoot. Hoe dit per saldo uitpakt is nog niet onderzocht, maar er kan niet zondermeer worden gesteld dat een Westvariant slechter is voor de luchtkwaliteit dan de Dorpsvariant of omgekeerd.

Met een oostelijke ontsluiting van de A12 bij Maarn is het probleem van een ongelijkvloerse kruising niet opgelost; er zou derhalve sprake moeten zijn van èn èn. In de in 2011 opgestelde analyse van het provinciale wegennet is de volledige ontsluiting bij Maarn onderzocht. Het volledig maken van de aansluiting A12/N227 heeft naar verwachting een forse verkeersaantrekkende werking op de N227. Ook de N224 tussen de N227 en Zeist zal naar verwachting meer verkeer te verwerken krijgen als alternatief voor het gebruik van de aansluiting A12/N225 bij Driebergen. In het kader van die analyse is geconcludeerd dat de nadelen op het gebied van Natuur/Landschap, de neveneffecten en de kosten aanzienlijk zwaarder wegen dan de relatief beperkte voordelen. Op grond hiervan is geadviseerd geen grootschalige ingreep in het wegennet uit te voeren. Dat is voor GS reden niet opnieuw naar die optie te kijken.

Met betrekking tot het terrein Grote Bloemheuvel, memoreert spreekster dat er een Vaststellingsovereenkomst is; daarin is vastgelegd dat gegevens alleen openbaar kunnen worden gemaakt met toestemming van de eigenaar. Indien de gegevens zonder toestemming van de eigenaar openbaar worden gemaakt, schendt de provincie een privaatrechterlijke overeenkomst. Desgewenst kan aan de eigenaar nogmaals om toestemming worden gevraagd, maar op grond van het vorenstaande is wel de bandbreedte aangegeven van wat de kostenverhoging betekent. Naast de financiële aspecten is eveneens aangegeven, dat de uitvoering op grond van technische aspecten niet de voorkeur verdient; dat heeft te maken met de aansluiting maar eveneens met veiligheidsaspecten van het creëren van een bak dicht naast de aan te leggen ondertunneling.

De voorzitter memoreert dat door de VVD, D66, PvdA, GroenLinks, ChristenUnie en SGP een vraag is gesteld over de ondertunneling bij Maarsbergen.

De heer Thonon licht toe, dat de vraag aansluit op de vraag van ChristenUnie en SGP.

Geïnformeerd wordt hoe GS omgaan met het amendement van de gemeenteraad van Utrechtse Heuvelrug bij de ondertunneling bij Maarsbergen. De raad vraagt daarin de Bos/Beekvariant met ondertunneling nader en diepgaand te onderzoeken vòòrdat de ruimtelijke procedures in gang worden gezet. De vraag is hoe GS dat vorm gaan geven.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof antwoordt dat het amendement is gericht aan het College van Utrechtse Heuvelrug; de provincie heeft dit met het College besproken en zij verwijst hierbij naar haar toelichting bij de beantwoording van de vragen van ChristenUnie en SGP. Het is de provincie gebleken dat de Bos/Beekvariant met name is ingediend vanwege de wens van veel bewoners van Maarsbergen om de twee tankstations uit te plaatsen. Op grond hiervan kan spreekster zich derhalve voorstellen dat buiten het project van de ondertunneling een onderzoek wordt gedaan naar de mogelijkheden van uitplaatsing van de tankstations.

De heer Thonon constateert een discrepantie tussen het verzoek van de raad en het antwoord van de gedeputeerde. D66 pleit ervoor tegemoet te komen aan het verzoek van de raad. De Staten hebben het budgetrecht. D66 hecht aan het totaalplaatje om de Staten in de gelegenheid te stellen een gedegen en onderbouwd besluit te kunnen nemen.

De heer Van Essen sluit zich aan bij het betoog van D66. GroenLinks heeft begrepen dat de uitplaatsing van de tankstations een wens is van bewoners en een groot deel van de gemeenteraad. De vraag is hoe de meerkosten daarvan worden gewogen. Bij de Bos/Beekvariant is de verplaatsing een voorwaarde. Indien de tankstations bij een andere variant in een later stadium alsnog worden verplaatst, dan moeten die kosten echter ook worden gemaakt. In die zin is GroenLinks van mening dat de Bos/Beekvariant met de andere

varianten moet worden vergeleken exclusief de kosten van de verplaatsing van de tankstations.

De heer Joustra merkt terzijde op altijd van GroenLinks en D66 te hebben begrepen dat er over tien jaar geen benzinstations meer nodig zijn omdat iedereen dan elektrisch rijdt; het lijkt de VVD derhalve een probleem dat zichzelf oplost.

De VVD begrijpt dat de Bos/Beekvariant niet goedkoper zal worden indien deze op detailniveau wordt doorgerekend. Bij de VVD staat in algemene zin voorop dat zuinig moet worden omgegaan met belastinggeld.

De heer Van Essen merkt op dat een betere doorrekening van genoemde variant zowel tot hogere- als lagere kosten kan leiden.

De heer Ijssennagger deelt mede dat de beantwoording van de vragen van ChristenUnie en SGP voor de PVV uitputtend was. De Bos/Beekvariant blijft vele malen duurder dan de overige varianten, met of zonder de meerkosten van het verplaatsten van de tankstations. Op grond daarvan lijkt het overbodig die variant nog mee te nemen, temeer daar de Westvariant in de visie van de PVV een uitstekende optie is.

De heer Thonon bevestigt dat er een grote wens leeft in het dorp om de tankstations uit te plaatsen. D66 krijgt echter eveneens signalen dat de Bos/Beekvariant door veel partijen als de beste variant wordt gezien, maar dat er schroom heerst om dit te uiten, omdat deze variant € 9 mln. duurder is. De Staten zullen als uiteindelijk besluitvormend orgaan een nette afweging moeten maken. Daarvoor heeft D66 meer informatie nodig dan dat de Bos/Beekvariant € 9 mln. duurder is en om die reden niet verder wordt onderzocht.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof zet uiteen dat GS alleen de indruk hebben meegekregen dat de indieners van het amendement de grootste meerwaarde van de Bos/Beekvariant zien in de verplaatsing van de tankstations. Zij benadrukt nogmaals dat op basis van de zekerheden en de eenheidsprijzen van de andere tot op detailniveau doorgerekende maakbare varianten is gekeken naar de meerkosten van de Bos/Beekvariant en deze, nog zonder o.a. de kosten van verplaatsing van de tankstations en een calculatie van de risico's, al uitkomen op een bedrag van € 8 – 9 mln.

Zij wil in deze voorts meegeven dat de bewoners van Maarsbergen behoefte hebben aan duidelijkheid en de provincie hebben verzocht nu een besluit te nemen. In het kader van het verwachtingsmanagement is spreekster van mening dat de toegevoegde waarde van het op detailniveau doorrekenen van de Bos/Beekvariant dusdanig moet zijn en de risico's zoveel geringer, dat er niet zal worden gekozen voor een van de andere varianten. Zij is ervan overtuigd dat er een hele goede variant ligt.

De heer Schaddelee informeert hoeveel tijd het kost om de detailberekening te maken.

De heer Thonon sluit zich aan bij deze vraag.

De heer Van Essen sluit zich hierbij eveneens aan. GroenLinks heeft overigens begrepen dat naast het verplaatsen van de tankstations o.a. ook het niet slopen van een aantal woningen, het oplossen van het probleem met de tijdelijke doorgang bij de Dorpsvariant een rol spelen bij de voorstanders van de Bos/Beekvariant. De impact op het dorp wordt door een groot aantal inwoners bij de Bos/Beekvariant als het kleinst ingeschat. Gelet op het feit dat het een uitdrukkelijk verzoek is vanuit de gemeenteraad en als het qua tijd in de planning is in te passen, acht GroenLinks het wenselijk dat de provincie hieraan gehoor geeft.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof zet uiteen dat een uitwerking van de Bos/Beekvariant op detailniveau, conform de drie maakbare varianten, tot gevolg zal hebben dat de besluitvorming in ieder geval over het zomerreces zal worden heen getild. Dat betekent eveneens een langere onzekerheid voor de bewoners van de Tuindorppweg, hetgeen spreekster zou betreuren, omdat zij behoefte hebben aan duidelijkheid welke huizen al dan niet worden onteigend.

Als het om een klein verschil ging en de toegevoegde waarde dusdanig zou zijn, zou die doorrekening zeker moeten plaatsvinden om bevestigd te krijgen of de Bos/Beekvariant een optie is die al dan niet in de besluitvorming zou moeten worden meegenomen. Op basis van de exercitie die al is gedaan, acht de Stuurgroep een verdere doorrekening op detailniveau niet zinvol omdat er drie maakbare varianten zijn.

De voorzitter resumeert dat op 13 juni a.s. een voorstel voorligt met drie doorgerekende varianten. Een aantal partijen vraagt om een doorrekening van de Bos/Beekvariant. Naast de toelichting over de meerkosten, is door GS aangegeven dat een doorrekening van de Bos/Beekvariant op detailniveau de besluitvorming zal vertragen. Geïnformeerd wordt hoe de commissie daar tegenover staat.

Mevrouw d'Hondt merkt op dat de PvdA tijdens het werkbezoek heeft gemerkt dat het dorp heftig verdeeld is over de voorliggende varianten en dat de Bos/Beekvariant een oplossing zou kunnen bieden. Het belang van de bewoners dient voorop te staan. De PvdA heeft de indruk dat een paar maanden vertraging minder bezwaarlijk is dan een heftig gepolariseerd dorp, waar mensen elkaar nu al niet meer aankijken omdat ze voor de ene dan wel de andere variant zijn.

De heer Ijssennagger onderschrijft dat het dorp verdeeld is, maar de PVV heeft tijdens het bezoek de indruk gekregen dat als het besluit eenmaal is gevallen de bewoners zich zullen verenigen en achter het besluit zullen gaan staan. Uit het betoog van GroenLinks begrijpt spreker dat de Bos/Beekvariant alleen maar voordelig is ten opzichte van de Dorpsvariant. De Bos/Beekvariant dient echter ook te worden vergeleken met de Westvariant, dat in de visie van de PVV verreweg de beste optie is. Op grond van het vorenstaande, acht de PVV een doorrekening van de Bos/Beekvariant op detailniveau zinloos en wordt ervoor gepleit tegemoet te komen aan het andere signaal vanuit het dorp, t.w. snelheid in besluitvorming. De heer Joustra merkt op dat de VVD vreest dat iedere keus voor een aantal inwoners een teleurstelling zal zijn; de provincie kan dat niet voorkomen.

Een verdere doorrekening van een variant waarbij de margecijfers afhankelijk zijn gemaakt van de grootste lasten, zoals o.a. grondaankopen en overkapping, lijkt de VVD niet tot hele andere uitkomsten leiden dan thans naar voren zijn gebracht. Het verheugt de VVD dat GS wel bereid zijn zich nog nader te buigen over specifieke vragen van de heer Hartveld, indiener van de Bos/Beekvariant.

Mevrouw Hoek deelt mede dat 50PLUS zich aansluit bij het betoog van de VVD.

De heer Van den Dikkenberg memoreert dat de Bos/Beekvariant weliswaar vrij laat in het proces is ingebracht, maar dat de motie om deze variant verder door te rekenen er wel al enige tijd ligt. In die zin betreurt de SGP dat een doorrekening op detailniveau tot een vertraging zal leiden. De SGP stelt voor de raad op 7 juni te vragen of zij de toelichting van GS een voldoende uitwerking vindt. De SGP pleit ervoor door te gaan richting besluitvorming op 13 juni.

De heer Van Essen geeft aan dat GroenLinks het door VVD en PVV naar voren gebrachte gevoelens van de bewoners tijdens het werkbezoek anders heeft ervaren. GroenLinks heeft geproefd dat bij verschillende voorstanders van dan wel de West- of de Dorpsvariant ook een grote sympathie is voor de Bos/Beekvariant. In die zin ziet GroenLinks wel de potentie dat de Bos/Beekvariant een soort compromis zou kunnen zijn. De vraag is hoeveel duurder het is. Uit de vele bijeenkomsten, waarbij spreker aanwezig is geweest, heeft hij begrepen dat de doorrekening die er nu ligt wel erg summier wordt geacht. Het project heeft een grote impact op het dorp en de raad heeft de provincie uitdrukkelijk gevraagd om een en ander nog een keer goed tegen het licht te houden. In het kader van de relatie tussen de provincie en de gemeenteraad, acht GroenLinks het van belang, dat de provincie dit verzoek niet zomaar naast zich neerlegt.

De heer Bosman merkt op dat de SP heeft begrepen dat een handtekeningactie is gehouden, waaruit blijkt dat de meerderheid van het dorp voor een van de Westvarianten is. Op grond hiervan is de SP voorstander van doorgaan.

De heer Thonon geeft aan dat D66 wil aansturen op besluitvorming in de Staten voor de zomer. D66 begrijpt dat GS de Bos/Beekvariant niet op detailniveau willen doorrekenen. D66 sluit zich echter aan bij het standpunt van GroenLinks, dat hetgeen er thans ligt alleen financieel is. D66 informeert of het niet mogelijk is, evenals dit bij de andere varianten is gebeurd, met betrekking tot de Bos/Beekvariant een overzicht te verstrekken met + en - met daarbij een toelichting. Daarmee kan sprake zijn van een meer gelijkwaardige besluitvorming en wordt recht gedaan aan het gevoel van de raad, waaraan D66 hecht.

De heer Jansen deelt mede dat het CDA zich aansluit bij het voorstel van D66 en bij de woorden van voorgaande sprekers, die een appel doen op besluitvorming voor de zomer. De voorzitter resumeert dat GS hun voordeel kunnen doen met alles dat naar voren is gebracht richting 13 juni a.s. Zij constateert dat GS tegemoet willen komen aan het voorstel van D66, waarmee sprake kan zijn van een goede basis om te streven naar besluitvorming voor de zomer.

De voorzitter memoreert dat door de VVD, D66, PvdA, GroenLinks en ChristenUnie vragen zijn gesteld over een in de raad van Utrechtse Heuvelrug ingediende motie.

De heer Thonon vestigt de aandacht op de ingediende motie rondom een eoduct, waarin wordt gevraagd een studie te verrichten naar de mogelijkheden en effecten van snelheidsverlaging op provinciale wegen op het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. Geïnformeerd wordt hoe het College met deze motie omgaat.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof antwoordt dat het dilemma is dat een provinciale weg een andere functie heeft dan een gemeentelijke weg. Enerzijds wordt voorgestaan het wild zoveel mogelijk te beschermen; anderzijds wordt ernaar gestreefd zoveel mogelijk verkeer van de gemeentelijke wegen uit de woonwijken op de provinciale wegen te krijgen. Het laatste betekent, dat de provinciale wegen zo aantrekkelijk mogelijk moeten worden gehouden. Indien de snelheid wordt verlaagd naar 60 km/u, zal dat ook moeten worden gehandhaafd al dan niet door middel van het aanbrengen van drempels en plateaus; dat zou ertoe kunnen leiden dat die weg minder aantrekkelijk wordt en het verkeer naar andere routes gaat zoeken. Naar aanleiding van de motie wil de provincie in eerste instantie richting Utrechtse Heuvelrug voorstellen aldaar pilots te gaan doen met wildwaarschuwingssystemen, waarvan in den lande goede voorbeelden zijn in de hoop dat die tot het gewenste effect zullen leiden, omdat wild een ieders zorg is.

1.6 Termijnagenda (versie 13 mei 2016)

Mevrouw d'Hondt vestigt de aandacht op de mail die afgelopen weekend is ontvangen over de Rondweg Veenendaal. De PvdA mist de stand van zaken rondom de besluitvorming ter zake op de Termijnagenda.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof licht toe dat destijds door de Klankbordgroep is aangegeven dat nogmaals goed dient te worden gekeken naar de verkeerskundige onderzoeken. Zij zegt toe schriftelijk te zullen terugkomen op de exacte planning.

De heer Schaddelee verzoekt daarbij de TNO-onderzoeken over de luchtkwaliteit te betrekken.

De heer Bosman meent dat TNO eveneens eenvoudig de effecten op de luchtkwaliteit van de verschillende aan te leggen verbeteringen op die weg kan aangeven. Verzocht wordt dit mee te nemen.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof antwoordt dat ten aanzien van de inpassing nog een keuze moet worden gemaakt. Spreekster zegt toe ervoor te zullen zorgen dat de commissie alle beschikbare informatie in deze fase aanwezig van het project krijgt toegestuurd.

Mevrouw Hoek geeft in het kader van het vaste agendapunt stand van zaken grote projecten de suggestie mee de langlopende projecten daaraan te koppelen.

De voorzitter acht dit een goede suggestie en zegt toe dit als zodanig op de Termijnagenda te zullen opnemen.

De heer Van Essen vestigt de aandacht op de Verkeersveiligheidsaudit N411, waarbij als datum afdoening 23 mei staat vermeld. Geïnformeerd wordt of daarover al iets bekend dan wel te verwachten is.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof antwoordt dat de audit heeft plaatsgevonden en er oplossingen in beeld zijn. Met de Stuurgroep, waarbij de wethouders van de gemeenten Utrecht en Bunnik aanwezig waren, is daarover gesproken. Thans wordt gekeken naar de meest passende oplossing, dat ook de goedkeuring van beide gemeenten kan wegdragen.

Desgevraagd door de heer Van Essen, antwoordt spreekster dat de resultaten van de audit met de Staten kunnen worden gedeeld. Zij kan zich voorstellen dat daarbij direct de oplossingsrichtingen worden aangegeven. Zij zegt de Staten een complete set toe, nadat dit in het College is besproken.

De heer Thonon vestigt de aandacht op de motie ‘Benutten kennis van onze inwoners’, waarbij als datum afdoening nog steeds 1 februari 2015 staat vermeld.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof licht toe dat er binnen het College enige verwarring was, omdat er twee moties blijken te zijn; een specifiek gerelateerd aan Mobiliteitsprojecten en een vanuit het brede perspectief. Ter zake van de Mobiliteitsprojecten wordt thans gewerkt aan de uitwerking van de motie. Het streven is deze voor de zomer aan de Staten te doen toekomen.

De motie vanuit het brede perspectief wordt vanuit Bestuur opgepakt.

Gedeputeerde Pennarts voegt hieraan toe dat de commissie heeft benadrukt dat er sprake was van een bredere opdracht; niet alleen in het kader van Mobiliteitsprojecten, maar in algemene zin hoe participatie een plek kan krijgen. Het streven in deze is de commissie na het zomerreces een notitie ter bespreking voor te leggen.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof vestigt de aandacht op het doorlopende punt stand van zaken nieuwe aanbesteding Regiotaxi. De aanbesteding heeft plaatsgevonden. Een van de inschrijvers heeft twee klachten ingediend bij het Klachtenmeldpunt Aanbesteding Provincie Utrecht; deze zijn ongegrond verklaard. De indiener heeft daarop twee klachten ingediend bij de Landelijke Commissie van Aanbestedingsexperts; ook daar zijn de klachten ongegrond verklaard. Na het ongegrond verklaren heeft de provincie nauw overleg gehad met zowel de gemeente Utrecht als de gemeente Stichtse Vecht, waar de Regiotaxi voor deel Maarssen op ziet en is overgegaan tot het bekendmaken van de voorlopige gunning aan de winnaars en het schriftelijk informeren van de verliezende inschrijvers. Vijf partijen hebben een aanbieding gedaan, t.w. De Vier Gewesten (DVG), Willemsen de Koning, Connexxion, Noot Personenvervoer en Zorgcentrale Nederland. Willemsen de Koning en DVG hadden na beoordeling hetzelfde aantal punten op basis van de economisch meest voordelige inschrijving. Op dit moment loopt de bezwaretermijn van 20 dagen conform het zgn. Alcatel-arrest. Hedenmorgen heeft spreekster vernomen dat Zorgcentrale Nederland, net voor het weekend, bezwaar heeft aangetekend op de gunning en er een kort geding volgt. De exacte inhoud van het bezwaar en wat dit betekent wordt thans bestudeerd. Dit onderwerp blijft derhalve vooralsnog als doorlopend punt op de Termijnagenda staan.

De voorzitter stelt vast dat de commissie de Termijnagenda voor kennisgeving aanneemt met in achtneming van het besprokene.

1.7 Jaarrekening 2015

Mevrouw d'Hondt zet uiteen dat opvalt dat het positieve resultaat in de Najaarsrapportage op € 4 werd geraamd en het uiteindelijk op € 16 mln. is uitgekomen. Dat grote verschil verbaast de PvdA, waarop nader terug zal worden teruggekomen in de commissie BEM.

Van een derde van het restbedrag wordt € 4 mln. besteed aan bepaalde specifieke projecten. Voor de € 3 mln. voor Mobiliteit heeft de PvdA wel een wensenlijst, waarop nader zal worden teruggekomen in de Staten. Een daarvan is buslijn 150 Almere – Utrecht, die met ingang van 8 juli a.s. stopt. Het CDA heeft hierover vragen gesteld, die nog niet zijn beantwoord. De PvdA zou het opheffen van deze buslijn betreuren, omdat de daarvan gebruik makende reizigers dan via Utrecht-Centraal naar de Uithof moeten komen. Die route is overvol, op grond waarvan daar al extra geld naartoe moet. De provincie zou zichzelf in de visie van de PvdA derhalve in de vingers snijden als nog een extra buslading reizigers via Utrecht-Centraal naar de Uithof zou moeten komen. Het continueren van de exploitatie van buslijn 150 kost ca € 7,5 ton. De PvdA kondigt aan in PS een motie te zullen indienen om de provincie Utrecht op te dragen daarvan een deel te financieren.

De heer Schaddelee stelt namens de ChristenUnie de volgende vragen over Mobiliteit.

- Er wordt een behoorlijk bedrag afgeboekt op A12 Salto. Geïnformeerd wordt naar de actuele stand van zaken.
- Op het project 'Op de Fiets' (blz. 79) wordt eveneens een flink bedrag afgeraamd vanwege lage uitgaven. Geïnformeerd wordt hoe het komt dat sprake is van lage uitgaven en waar de eventuele activiteiten, die kosten zouden genereren, moeten worden geïnitieerd.

De heer Ubaghs plaatst namens de PVV de volgende opmerkingen en vragen over programma 3, Bodem Water en Milieu.

- Het is verheugend om te constateren dat bij 97% van de ruimtelijke plannen de Externe Veiligheid goed is verwerkt. Gegeven het belang, hecht de PVV eraan dat het wenselijk is te streven naar 100%.
- Het wordt zorgelijk geacht dat maar 67% van de vergunning ontheffingsaanvragen binnen de gestelde termijn is gehonoreerd (blz. 50).
- Gesteld wordt dat aan 13 tankstations hulp is geboden voor de ontwikkeling van groen gas en aardgas. Geïnformeerd wordt waar die hulp uit bestaat. Indien dit om een geldbedrag gaat, wordt gevraagd naar de hoogte.
- Het percentage waterkering, dat voldoet aan de veiligheidseisen, is nu 68%. Geïnformeerd wordt wanneer 100% wordt bereikt.
- Tot slot wordt geïnformeerd naar de reden dat de doelstellingen ten aanzien van de TOP-lijst gebieden, waar de verdroging is opgelost, niet zijn behaald.

Met betrekking tot het Jaarverslag PUEV plaatst spreker de volgende vragen:

- aangegeven wordt dat in 50% van de gemeenten de Externe Veiligheid is ontwikkeld. Geïnformeerd wordt of dit hoog of laag is;
- in het kader van de groepsrisico's wordt gesproken over een oriëntatiewaarde. Geïnformeerd wordt wat daarmee wordt bedoeld;
- Voorts wordt gesproken over een overschrijding. De vraag is hoe hoog die overschrijding is en of de provincie zich daarover zorgen moet maken.

De heer Joustra deelt mede dat de VVD met name op de Jaarrekening zal terugkomen in de commissie BEM.

Spreker hecht eraan in deze commissie op te merken dat de VVD sympathiek staat tegenover het voorstel met betrekking tot buslijn 150 Almere – Utrecht, m.n. als het gaat om het rendabele gedeelte Baarn – De Uithof.

Voorts hoopt de VVD dat haar enthousiasme voor het besteden van een deel van het Fietsbudget aan een fietssnelweg Wijk bij Duurstede – Houten langs het Amsterdam-Rijnkanaal door overige fracties wordt gedeeld.

De heer Thonon memoreert dat jaarlijks sprake is van onderbesteding, maar in 2015 is dit wel bijzonder extreem. De begroting voor Mobiliteit was € 84 mln., is bij de Najaarsnota € 60 mln. geworden en het resultaat is € 35 mln. De Staten hebben op voorstel van GS veel geld vastgelegd voor Mobiliteit, dat thans wellicht voor iets anders is gebruikt. D66 heeft daar moeite mee, omdat daardoor geen goede besluiten kunnen worden genomen over wat met dat geld wordt gedaan. D66 doet een beroep op het College om beter in te schatten wat zij aan Begroting aan de Staten voorlegt. Aan de overige fracties wordt gevraagd hoe zij hier tegenaan kijken.

De heer Van den Dikkenberg vestigt, in relatie tot Mobiliteit, de aandacht op paragraaf 1.2 van de Bestuurlijke samenvatting, onze visie in verbinding. Spreker citeert daaruit op hoofdlijnen: "In onze werkwijze richten we ons op inwoners, we worden meer zichtbaar een beter toegankelijk bestuur voor hen. Dit doen we door open en transparant te zijn in onze werkprocessen en resultaten. En in de uitvoering van ons beleid luisteren wij in een vroeg stadium naar de ideeën, kennis en expertise van inwoners. We staan open voor verandering en voor andere manieren om onze doelen te bereiken." Terugkijkend op de discussies over Veenendaal, Langbroek, Maarsbergen, Amelisweerd en Linschoten herkent de SGP voornoemde handelswijze niet. De SGP hoopt dat hiervan wordt geleerd en dat dit wordt meegenomen in de nadere uitwerking van het Participatiebeleid. De SGP wacht ter zake met belangstelling de tekst ten aanzien van het luisteren naar inwoners af.

De heer Van Essen plaatst namens GroenLinks de volgende vragen en opmerkingen.

- De grote onderbesteding op programma 5, Bereikbaarheid, springt in het oog. Dat kan verschillende redenen hebben. Mogelijk zijn projecten voordeliger uitgevallen, naar achteren geschoven of achteraf minder nodig gebleken. Het programma Bereikbaarheid is in Begroting en Jaarrekening van de provincie een grote post. GroenLinks vindt het lastig om in de Jaarrekening een verband te vinden tussen de onderbesteding en de mate waarin dat samenhangt met het behalen van de verschillende doelen. Zij ziet het als de taak van de Staten om de uitgaven te kunnen linken aan wat daarvoor is gerealiseerd. Er is weliswaar een uitgebreide projectenlijst opgenomen voor het programma Bereikbaarheid, maar het is lastig om die te koppelen aan wat daarvoor bv. is begroot en welk deel naar achteren is geschoven. GroenLinks informeert of daarover nadere informatie kan worden verstrekt. Ter illustratie wijst spreker op blz. 73, overzicht uitgaven. Hij is van mening dat dit niet eenvoudig te linken is aan de Begroting. Daarin zou GroenLinks wat meer inzicht willen hebben.
- Met betrekking tot de Energietransitie, wordt gesproken over € 4mln. (blz. 59), terwijl in het Coalitieakkoord € 8 mln. was afgesproken waarvan € 4 mln. te dekken uit EFRO-gelden. Het is bekend dat aan de EFRO-gelden de nodige beperkingen zitten. Geïnformeerd wordt naar de stand van zaken en hoe de € 8 mln. uiteindelijk zal worden opgebracht.

Mevrouw Noordenbos plaatst namens de SP de volgende vragen.

- Geïnformeerd wordt waar het resterende bedrag ad € 3 ton van het project Incubeter wordt weggezet en of dit weer terugkomt in eventuele werkgelegenheidsprojecten van de provincie.
- Bij de uitgaven Recreatieschappen staat € 2 mln. Geïnformeerd wordt of dit bedrag zo blijft na het opheffen van twee Recreatieschappen.
- Aangegeven wordt dat het Koepelschap Recreatie Midden-Nederland in 2015 verder vorm heeft gekregen. Het accent van het recreatieschap nieuwe-stijl ligt op een organisatievorm die, naast beheer en onderhoud, beter kan inspelen op de veranderende vraag en de provincie beter kan sturen op (boven)regionale doelen. Geïnformeerd wordt wat de veranderende vraag en de (boven)regionale doelen zijn. De vraag is of mensen met een laag inkomen (ca 36% van de inwoners van de provincie Utrecht) geen behoefte meer hebben aan laagdrempelige en goed bereikbare recreatie en de focus komt te liggen op nationaal en internationaal toerisme, dat in deze provincie in de natuur komt recreëren.

Mevrouw Arissen deelt mede dat de PvdD inhoudelijk met name nader zal terugkomen op de Jaarrekening in de commissies RGW en BEM. Voorts zal de PvdD nog een aantal technische vragen indienen.

In deze commissie hecht de PvdD eraan aan te sluiten bij de geuite verbazing over de onderbesteding. De PvdD constateert dat er een groot aantal projecten is waarbij de gestelde doelen niet zijn gehaald.

Voorts sluit de PvdD zich aan bij GroenLinks, m.n. ten aanzien van de vraag of de onderbesteding kan worden gekoppeld aan de gerealiseerde doelen, zodat daarin wat meer inzicht wordt verkregen.

De heer Janssen deelt mede dat het CDA met name nader op de Jaarrekening zal terugkomen in de commissie BEM en PS.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof licht met betrekking tot de status van de A12 Salto, de oostelijke ontsluiting bij Houten, toe dat vorige week een gesprek heeft plaatsgevonden met RWS, omdat zij nog toestemming moet verlenen aan de driekwart aansluiting op de A12. Afgesproken is dat RWS zich daarover voor de zomer uitsprekt.

In algemene zin wordt terecht geconcludeerd dat er een behoorlijk Rekeningsaldo over is. De diverse redenen zijn in de verschillenanalyse aangegeven. In de Subcommissie voor de Jaarrekening is aangegeven dat politiek gezien voorgestaan zou moeten worden de Jaarrekening op nul te laten uitkomen, omdat dit betekent dat gedurende het jaar goed is gestuurd op de Begroting. Daarover is al eerder met elkaar gesproken. Er wordt hard aan gewerkt om met het strategisch financieel instrumentarium te komen tot goede sturingsinstrumenten. Daar horen ook de indicatoren bij die feitelijk niet alleen voor Mobiliteit maar in de volle breedte van de Jaarrekening worden besproken in de Subcommissie voor de Jaarrekening. Aan de verdere uitwerking van dit onderwerp wordt derhalve gewerkt.

In de verschillenanalyse wordt, ten aanzien van het project Op de Fiets, aangegeven dat twee subsidieprojecten niet door zijn gegaan en een langdurige bestuurlijke besluitvorming rondom Let de Stigterpad heeft geleid tot het ontstaan van een verschil. Rond de zomer kunnen de Staten het realisatieplan Fiets tegemoet zien, waarin alle fietsprojecten worden opgenomen. In het kader van de vorige Begroting is door D66 gevraagd of bepaalde projecten nog zouden kunnen worden versneld. Daar wordt intensief naar gekeken. Dat hangt echter niet alleen

samen met de financiën, maar ook met bestuurlijke mogelijkheden in de zin dat bepaalde projecten op elkaar moeten worden afgestemd.

Participatie betekent voor spreekster dat alle argumenten op een goede manier worden afgewogen; het betekent niet dat de provincie de inwoners moet overtuigen van haar gelijk, maar dat zij weet dat alle argumenten met elkaar zijn gewisseld. Van ieder project dat al dan niet goed is gegaan wordt geleerd. Eventuele verbeterpunten zullen goed in kaart moeten worden gebracht; daarbij past het kennis delen met en vanuit de samenleving. Over de wijze waarop vormgegeven zou kunnen worden aan participatie komen GS binnenkort nog met de Staten te spreken.

Gedeputeerde Van den Berg verwijst met betrekking tot de wijze waarop zal worden omgegaan met de € 3 ton vrijval van het project Incubeter naar de Voorjaarsnota. De Staten hebben breed aangegeven dat zij dit bedrag ingezet willen houden voor (V)MBO.

Ter zake van de Energietransitie is geconstateerd dat er nogal wat beperkingen zitten aan de dekking via de EFRO-gelden. Op grond daarvan zijn GS naarstig op zoek naar dekking voor dat deel. Het streven is daarop in het kader van de Voorjaarsnota terug te komen.

Gedeputeerde Pennarts zet uiteen dat het in het kader van groen gas en aardgas gaat om 13 tankstations, waarvan de meeste inmiddels zijn gerealiseerd. De hulp van de provincie heeft zich met name gericht op het organiseren en het tot stand brengen van de contacten. Voorts is een renteloze lening beschikbaar gesteld van € 1 ton per tankstation.

Het antwoord op de vragen over de Externe Veiligheid moet zij schuldig blijven; schriftelijke beantwoording wordt toegezegd.

Het feit dat een paar Recreatieschappen in een opheffingsstadium verkeren, heeft geen financiële gevolgen voor het totaalbudget van de Recreatieschappen. Het is geen bezuinigingsbeweging en niet ingegeven vanuit de provincie, maar vanuit de deelnemers van de schappen. In het ene geval hebben de deelnemende gemeenten besloten het schap op te heffen; in het andere geval treedt Amsterdam uit het schap Vinkeveense Plassen, hetgeen tot opheffing leidt. In beide gevallen tracht de provincie de Recreatieopgaven anders te organiseren, maar wel weer onder te brengen in een samenwerkingsverband, omdat daarmee met name de collectieve belangen het beste zijn gewaarborgd. Een en ander biedt kans om het geld nog effectiever in te zetten. Daarbij komen de veranderende vraag en de (boven)regionale doelen in beeld. De rol en de taak van de provincie is om met name op die punten te zorgen, dat er wat wordt gerealiseerd. Dat heeft geen gevolgen voor de lage inkomens, in de zin dat een kentering zichtbaar zou zijn dat het gaat om internationaal toerisme. Het betreft echt geld voor Recreatie; voor routes en paden, voor recreatieterreinen, waarbij toegankelijkheid en laagdrempeligheid altijd een onderwerp zijn. Met de vernieuwing in de schap-aanpak wordt gestreefd naar een goede ontwikkeling van de provinciale doelen. Dat is een uitdagende beweging. De ene provincie heft een schap op en de provincie Utrecht tracht om binnen het schapstructuur toch naar vernieuwing te streven.

De voorzitter sluit de bespreking over de Jaarrekening 2015 af. Nagegaan zal worden op welke vragen niet is ingegaan en verzocht zal worden deze schriftelijk te beantwoorden.

2. MILIEU

2.1 Statenbrief Wijziging PMV betreffende ontgassen door binnenschepen en stiltegebieden

De voorzitter memoreert dat dit onderwerp ter bespreking is opgevoerd, aangezien hierover een aantal keer eerder in de commissie is gesproken.

De heer De Heer deelt mede dat de inhoud van de Statenbrief de ChristenUnie verheugt.

De heer Wagenmans deelt mede dat de PvdA zich aansluit bij de opmerking van de ChristenUnie. Een aantal maanden geleden heeft de PvdA nadrukkelijk gevraagd om hierop als provincie Utrecht zelfstandig actie te ondernemen. Dat is nu gebeurd, waarvoor de PvdA richting het College waardering uitspreekt. Het rapport van CE Delft laat zien dat de provincie Utrecht hiermee flinke milieuwinst behaalt.

Spreker memoreert dat de PvdA over dit onderwerp technische vragen heeft gesteld; die zijn beantwoord.

In het kader van deze vragen heeft de PvdA gewezen op het belang van voldoende voorzieningen voor de schepen om te kunnen ontgassen, nu het verbod op het ontgassen op de vaarwegen wordt ingesteld. De PvdA heeft uit het rapport begrepen dat dit met name in Amsterdam een probleem is; in Moerdijk en Rotterdam zijn er voorzieningen resp. wordt aan voorzieningen gewerkt.

De PvdA hecht eraan in deze op te merken dat ervoor moet worden gewaakt dat er een soort waterbed ontstaat, in de zin dat andere provincies slachtoffer worden van het feit dat de provincie Utrecht maatregelen treft.

De heer Ubaghs deelt mede dat de wijziging PMV de PVV verheugt.

Geïnformeerd wordt wie de extra kegeligplaatsen en ontgassingsinstallatie gaat betalen.

Voorts acht de PVV aanbeveling 6 in het rapport zeer nuttig. Daarin staat dat een ontgassing aan een installatie 8 – 20 uur duurt en dat het verkorten van deze ontgassingsduur de problematiek rondom ontgassingscapaciteit sterk kan beperken. Geïnformeerd wordt of die aanbeveling wordt overgenomen.

De heer Van den Dikkenberg deelt dat mede, dat het de SGP verheugt dat de provincie zelfstandig heeft besloten tot het verbod te komen. Voor het overige sluit de SGP zich aan bij het betoog van de PvdA ten aanzien van het belang van voldoende voorzieningen; de schippers mogen niet onder het verbod lijden.

De heer Bosman deelt mede dat de SP zich aansluit bij de waarderende woorden voor het verbod. Geïnformeerd wordt wanneer de maatregelen concreet van start gaat.

Voorts memoreert spreker de eerder door de SP gestelde vraag wat de letterlijke tekst in de Verordening wordt; daarop is nog geen antwoord verkregen.

Tot slot sluit de SP zich aan bij de opmerking over het belang van voldoende voorzieningen.

De heer Travaille deelt mede dat het verbod op ontgassen op de vaarwegen de PvdD verheugt. Het is spreker bekend dat HDSR bezig is met het Vaarwegbeleid. Wellicht is het goed met HDSR kort te sluiten dat het verbod daarin wordt meegenomen.

De heer Boswijk deelt mede dat het CDA zich aansluit bij het betoog van de PvdA.

Gedeputeerde Pennarts bedankt de commissie voor de waarderende woorden voor de voortgang van dit onderwerp. Er is in haar visie wel sprake van een waterbedeffect, maar dan in positieve zin. Utrecht voelt zich genoodzaakt om maatregelen te nemen, omdat er iets is gedaan in Zuid-Holland en Brabant. Doordat Utrecht in beweging is gekomen, voelt een aantal andere provincies, w.o. Zeeland, Gelderland en Noord-Holland zich, weer onder druk gezet om zelfstandig maatregelen te treffen.

Het pleidooi om geen waterbedeffect te laten ontstaan is derhalve in het kader van de problematiek wel aan de orde, maar spreekster veronderstelt dat met deze opmerking ook wordt bedoeld op het feit dat er niet voldoende ontgassingsinstallaties zijn.

De inschatting is dat bij voldoende behoefte de markt kan voorzien in de ontgassingsinstallaties. Dat is op zich een mooie beweging en daar past eveneens de aanbeveling in dat, op het moment dat er sneller kan worden ontgast, er meer schepen kunnen worden bediend en minder locaties nodig zijn. Dat is derhalve een vraag die zich voor een deel in de sector en vanuit een soort marktbehoefte zal oplossen.

RWS gaat over de kegelligplaatsen; dat zijn voorzieningen die in het Amsterdam-Rijnkanaal worden aangebracht.

Met betrekking tot de opmerking over het Vaarwegbeleid van HDSR, wijst spreekster erop, dat het hier nadrukkelijk gaat om de grote vaarroutes die onder toezicht staan van RWS. De provincie heeft met RWS/Ministerie I&M nog een discussie te voeren over het toezicht en de handhaving.

Het antwoord op de vraag wanneer de maatregelen concreet van start gaat, moet spreekster schuldig blijven; zij komt daarop nader terug.

De voorzitter sluit de bespreking over dit onderwerp af.

2.2. Statenvoorstel Rapport Randstedelijke Rekenkamer ‘Geluidhinder provinciale wegen’

De voorzitter heet mevrouw Hoenderdos en mevrouw Brugman van de Randstedelijke Rekenkamer (RR) welkom en geeft hen het woord voor een korte toelichting op het rapport.

Mevrouw Hoenderdos zet uiteen dat bij dit rapport een infographic is gemaakt, omdat het een zeer technisch onderwerp betreft en om de wettelijke- en bestuurlijke kaders overzichtelijk te maken. De infographic bevat 5 vragen; zij zal de commissie met name meenemen in hoe Utrecht het op die vragen doet.

Wat is geluidhinder?

Wat geluidhinder is, spreekt voor zich. Van belang is om te constateren dat geluid voor een groot deel wordt gemeten en het daarom belangrijk is dat er verkeerstellingen worden gedaan en veel kilometers weg wordt gemeten en allerlei maatregelen. Dat is in het kader van SWUNG heel belangrijk.

Hoe kan geluidhinder worden beperkt?

Daar zijn drie maatregelen voor:

- Aan de bron. Utrecht zet vooral in op geluidreducerend asfalt. Daarover gaan de aanbevelingen 3 en 4, omdat de Rekenkamer heeft gezien dat in de Actieplannen van de provincie Utrecht vooral in het tweede Actieplan beter wordt gepland en verantwoord hoe het met de omvang van het gereduceerd asfalt in Utrecht staat. Voorts vielen de kosten van stil asfalt op. De RR heeft een provincievergelijking gemaakt, die in het rapport is opgenomen. Er worden in de vier provincies zeer verschillende uitgangspunten gehanteerd. Op grond daarvan doet de RR de aanbeveling om in Randstadverband in overleg te gaan over die uitgangspunten.
- Overdrachtsmaatregelen zoals geluidschermen.
- Immissiemaatregelen. Dat zijn maatregelen aan de woningen. De RR heeft in alle vier provincies geconstateerd is, dat er geen gebruik wordt gemaakt van een subsidie die ook de provincie kan aanvragen. Daar is aanbeveling 6 van de RR op gericht.

Welke taak heeft de provincie?

Dat is vooral een wettelijke taak bij het aanleggen en de reconstructie van wegen. De provincie heeft ook autonoom beleid in het kader van Europees beleid om eens in de vijf jaar

een Actieplan op te stellen. De RR heeft dit onderzoek nu willen doen, omdat het derde Actieplan voor de deur staat in 2018. De conclusies die de RR trekt voor de eerste twee aanbevelingen kunnen worden meegenomen voor het nieuwe, derde, Actieplan. De RR heeft geconstateerd dat het Utrechtse, tweede, Actieplan in grote mate voldoet, maar dat het nog niet aan alle wettelijke eisen voldoet; daarom zijn de eerste twee aanbevelingen geformuleerd en vooral ook om in het Actieplan alleen de maatregelen op te nemen die getoetst zijn op doelmatigheid. Er is niet alleen gekeken naar de Actieplannen maar vooral ook naar SWUNG-2; dat is de grootste wettelijke verandering op geluidgebied sinds dertig jaar. Op het moment dat de RR dit onderzoek startte zou SWUNG-2 in 2018 worden ingevoerd; dat is inmiddels met een jaar vertraagd. Daarmee is de conclusie van de RR nog meer dat het aannemelijk is dat de provincie Utrecht zal voldoen en tijdig gereed zal zijn voor de invoering van SWUNG-2. Dat betekent vooral het verzamelen van veel data die nodig zijn om de geluidproductieplafonds te kunnen bepalen. De RR heeft desalniettemin ook een aanbeveling voor Utrecht. De RR heeft gezien dat in de andere drie provincies dit soms zeer uitgebreid projectmatig is opgepakt en dat kan in Utrecht iets beter. In ieder geval is het verstandig om de risico's vast te leggen en zo nodig beheersmaatregelen te treffen (aanbeveling 5).

Wat is de rol van provinciale Staten?

Ook dat bleek in de vier provincies verschillend te zijn. Op grond daarvan wordt aanbevolen eens te kijken hoe het bij de andere provincies gaat en dat PS met GS afspreken hoe de Staten bij de komende Actieplannen willen worden betrokken.

Over het geheel beschouwd is de hoofdconclusie van de RR dat de provincie Utrecht erin slaagt om geluidhinder te beperken en dat is ook de wettelijke taak die de provincie heeft.

De heer Ubaghs spreekt zijn waardering uit voor het onderzoek en de verhelderende infographic. Naar aanleiding van de aanbevelingen, informeert de PVV of de provincie de inhoud daarvan zich in het verleden niet ter harte heeft genomen.

De heer De Heer deelt mede dat het de ChristenUnie verheugt dat GS alle aanbevelingen overnemen. Wat de ChristenUnie betreft wordt dit een sterstuk.

De heer Wagenmans spreekt zijn waardering uit voor het voorliggende rapport. Het verheugt de PvdA dat vastgesteld kan worden dat blijkbaar door een betere planning en aanpak er betere meetbare resultaten tussen het eerste en het tweede Actieplan zijn. Ambities lager, maar uitkomsten beter acht de PvdA een verstandige benadering. Uit de cijfers blijkt echter dat er nog duizenden woningen in de gevoelige sector zitten qua geluid. Uit het rapport blijkt duidelijk de enorme gezondheidsconsequenties die geluid met zich mee kan brengen en alle effecten die daaruit voortvloeien. Geïnformeerd wordt hoe het komt dat de provincie er uiteindelijk niet in slaagt om het vele aantal woningen dat duidelijk boven de grensnormen zit in de Actieplannen mee te nemen.

De heer Thonon sluit zich aan bij de waarderende woorden voor het degelijke en toegankelijke onderzoek. Het verheugt D66 dat GS alle aanbevelingen overnemen. Een van de aanbevelingen is om subsidies aan te vragen bij BSV. Geïnformeerd wordt waarom GS dat niet eerder hebben gedaan. Voorts wordt geïnformeerd waarom GS geen gevelisolatie overwegen of ingrijpend verkeersbeleid, terwijl andere provincies dat wel doen. De vraag is wat de overweging is om alleen maar geluiddempend asfalt aan te leggen. In de provincie Noord-Holland wordt het Actieplan in de Staten vastgesteld en wordt daarover het debat gevoerd. D66 pleit ervoor dit eveneens in Utrecht te doen. Geïnformeerd wordt hoe de overige fracties daar tegenover staan. D66 overweegt met een motie van die strekking te komen in de volgende Statenvergadering.

De heer Van Reenen deelt mede dat de VVD zich aansluit bij het betoog van D66. In het rapport staat dat voor de geluidwerende maatregelen van de woningen vooral wordt verwezen naar gemeenten, daar juist de verbinding te zoeken en te kijken hoe samen kan worden opgetrokken. De VVD roept het College hertoe op.

Mevrouw Hoek sluit zich aan bij de waarderende woorden. Alles dat aan geluidhinder wordt gedaan is een plus. Er zijn veel provinciale wegen die de rijkswegen kruisen w.o. A2/N201, dat geluidsoverlast met zich meebrengt. Geïnformeerd wordt naar de samenwerking tussen provincie en Rijk om daarin ook gezamenlijk op te trekken.

De heer Van Essen sluit zich aan bij de waardering voor het heldere en inzichtelijke rapport op dit belangrijke onderwerp. Geluid wordt veelal geassocieerd met hinder, hetgeen vervelend is, maar het gaat om een veel serieuzer punt, nl. gezondheidsschade, m.n. door slaapstoornissen. In die zin verheugt het GroenLinks dat dit onderwerp de aandacht krijgt die het verdient.

GroenLinks sluit zich aan bij de vragen van de PvdA en D66.

GroenLinks staat sympathiek tegenover het pleidooi van D66 om de Actieplannen in de Staten te bespreken.

Het verheugt GroenLinks dat GS hebben aangegeven alle aanbevelingen over te nemen. Dat zegt iets over de kwaliteit van de aanbevelingen en over de toegankelijkheid van GS om deze op te pakken.

Geïnformeerd wordt naar de relatie tussen de Actieplannen en SWUNG-2 aan de ene kant en de Omgevingswet aan de andere kant. De vraag is of de Omgevingswet hierin nog kansen biedt, of dat het juist een bedreiging is om de geluidsoverlast en –schade in de provincie Utrecht te beperken.

Voorts wordt geïnformeerd of er inzicht is in de mate waarin geluidsreductie en energiebesparing bij asfaltkeuze wellicht samen kunnen gaan.

Mevrouw Arissen sluit zich aan bij de waarderende woorden voor het gedegen rapport.

De PvdD sluit zich voorts aan bij de vragen van de PvdA en D66. De PvdD steunt het voorstel van D66 om de Actieplannen in de Staten te bespreken, gelet op het belang van het onderwerp en de gezondheidsschade die geluidshinder met zich mee kan brengen.

Geïnformeerd wordt in hoeverre de gemeentelijke Actieplannen in het kader van geluidshinder worden meegenomen en of daarover overleg plaatsvindt. De PvdD in de gemeente Utrecht heeft bv. geconstateerd dat het weliswaar een wettelijke plicht is om die Actieplannen vast te stellen, maar dat ze nog wel eens kunnen verschillen qua kwaliteit; daarnaast wordt tevens een verschil geconstateerd in de gestelde doelen en wat uiteindelijk is behaald op het gebied van het beperken van geluidshinder.

De heer Boswijk deelt mede dat het CDA zich aansluit bij de vragen van D66 en de PvdA. Wat het CDA betreft kan het voorliggende voorstel een sterstuk worden.

De heer Van den Dikkenberg deelt mede dat het voorliggende stuk ook wat de SGP betreft een sterstuk kan worden. Om aan aanbeveling 7 invulling te geven, is de suggestie van D66 in de visie van de SGP voldoende.

Mevrouw Hoenderdos bedankt de commissie in de eerste plaats voor de waarderende woorden en de provinciale ambtelijke organisatie voor de medewerking aan het rapport.

De RR heeft geconstateerd dat het met het tweede Actieplan beter gaat; de planning is beter en de maatregelen beter realiseerbaar. Het is echter zo dat dit Actieplan nog steeds niet geheel voldoet aan de wettelijke richtlijnen. De RR maakt hier niet een heel groot punt van, maar het kan altijd beter. Op grond daarvan wordt de aanbeveling ter zake gedaan.

SWUNG-2 maakt onderdeel uit van de Omgevingswet.

In gesprekken is de relatie tussen energiebesparing en geluidhinder in het kader van de asfaltkeuze tegengekomen, maar de RR heeft dat niet onderzocht. Er wordt wel een relatie gelegd met luchtkwaliteit en fijnstof. Energiezuinigere auto's hebben vaak minder uitstoot. De RR acht de relatie tussen provincie en Rijk en provincie en gemeentelijke Actieplannen van belang, maar zij heeft zich in het onderzoek beperkt tot alleen de provinciale plannen. De plannen van de vier Randstadprovincies zijn in de tijd vergeleken.

Mevrouw Brugman vervolgt dat gedurende de Actieplanperiode het verkeer toeneemt. Dat is een van de oorzaken dat de geluidgehinderden en ernstig geluidgehinderden toenemen. Voorts is in de provincie Utrecht de berekeningsmethode tussen de twee Actieplanperiodes aangepast, hetgeen ook invloed kan hebben op het aantal geluidgehinderden en ernstig geluidgehinderden.

De heer Wagenmans begrijpt de techniek, maar het gaat de PvdA om de vraag of in relatie tot het probleem geluidshinder er wellicht integraliteit van beleid zou kunnen zijn dat ertoe kan bijdragen dat het aantal geluidgehinderden en ernstig geluidgehinderden afneemt.

Aangegeven wordt dat verkeersstromen toenemen. Spreker kan zich voorstellen dat bv. ook het effect van bebouwing, nieuwe woonlocaties van invloed zijn op het aantal verkeersbewegingen. De vraag van de PvdA is of geluidshinder voldoende serieus wordt betrokken bij de beleidsmatige afwegingen, zodanig zodat de Staten er iets mee kunnen in termen van de aanbevelingen.

Mevrouw Brugman onderschrijft dat ook de toename van bebouwing een reden is. Het is wel zo dat een deel van de bebouwing onder het verplichte kader van de Wet Geluidhinder valt; als er een nieuwe weg of woonwijk wordt aangelegd, valt het onder dat regiem. Op het moment dat op een andere plek bebouwing plaatsvindt en daardoor de verkeersstromen toenemen, heeft dat wederom een nadelig effect. Dat is inderdaad iets dat meegenomen zou kunnen worden.

De Rekenkamer hecht eraan de aandacht te vestigen op blz. 48, waaruit blijkt dat volgens de nieuwe methode berekende cijfers het aantal geluidgehinderden en ernstig geluidhinderden afneemt. Op grond daarvan komt de RR tot de conclusie, dat de provincie Utrecht erin slaagt het aantal geluidgehinderden te beperken.

Gedeputeerde Pennarts licht toe dat het feit dat geen gebruik wordt gemaakt van de BSV-regeling te maken heeft met de hoge mate van ingewikkeldheid van het aanvragen van subsidies uit dat Fonds. Er loopt nu een pilot vanuit de afdeling Milieu, in de zin dat op 1 maart 2016 een aanvraag is ingediend om na te gaan of dit Fonds kan worden benut.

Spreekster zal de Staten op de hoogte houden van de ontwikkelingen ter zake.

Waarom geen gevelmaatregelen worden toegepast, heeft te maken met de wijze waarop de provincie de opbouw van de maatregelen heeft bedacht:

- geluidswerende maatregelen in de vorm van geluiddempend asfalt;
- geluidsschermen;
- imissie maatregelen op de woningen.

De provincie Utrecht heeft zich de afgelopen periode gefocust op het geluidreducerend asfalt. Inmiddels is het besef dat dit maar een beperkte reikwijdte heeft en dat voor hele zware gevallen wellicht verder zou moeten worden gekeken. Spreekster komt nader terug op de wijze waarop de provincie daarin zou kunnen acteren.

Het Actieplan Geluid is onderdeel van het Mobiliteitsplan, omdat geluid sterk samenhangt met de kerntaken wegen en wegenonderhoud. Er zou voor kunnen worden gekozen om dit los te koppelen. Spreekster deelt de mening van de commissie dat het onderzoek van de RR verhelderend is en blijkt geeft van de enorme impact van geluid op de gezondheid van mensen. Benadrukt wordt de noodzaak om samen op te trekken met gemeenten, m.n. als het gaat om de gevelmaatregelen. SWUNG-2 schrijft de provincie voor om ook op dat terrein maatregelen te nemen.

Het meenemen van de Actieplannen van gemeenten beperkt zich tot de vijf grote gemeenten die geluidskaarten moeten maken; die geluidskaarten spelen een rol in de provinciale aanpak. Voor het overige is sprake van een taakverdeling, waarbij de gemeente verantwoordelijk is voor de gemeentelijke wegen en de provincie voor de provinciale wegen. De samenwerking met de gemeenten beperkt zich derhalve tot het deel van de grote Utrechtse gemeenten.

De voorzitter memoreert dat ChristenUnie, CDA en SGP hebben aangegeven dat het voorliggende Statenvoorstel als sterkstuk door kan naar de PS-vergadering van 6 juni a.s. Zij stelt vast dat PvdD, GroenLinks, 50PLUS, VVD, SP en PVV zich hierbij aansluiten.

De heer Thonon merkt op dat D66 geen instemming heeft gehoord van het College, dat de Actieplannen Geluid in het vervolg ter bespreking en vaststelling in de Staten zullen worden gebracht. Op grond daarvan hecht D66 eraan de mogelijkheid open te houden daarvoor een motie in te dienen, waarmee het Statenvoorstel wat D66 betreft door kan met de titel klein debat.

De heer Wagenmans deelt mede dat de PvdA zich aansluit bij D66.

Gedeputeerde Pennarts memoreert, desgevraagd door de voorzitter, de stand van zaken tot nu toe te hebben uitgelegd in de zin waarom het Actieplan Geluid onderdeel uitmaakt van het Mobiliteitsplan. Daarnaast heeft zij echter het oordeel over het rapport van de RR onderschreven en aangegeven dat zij zich kan voorstellen dat dit aanleiding zou kunnen zijn om de Actieplannen een aparte positie te willen geven. Het is aan de Staten om daarover te beslissen.

De voorzitter sluit de discussie over dit onderwerp af, met de conclusie dat het voorliggende voorstel doorgaat naar de PS-vergadering met de titel klein debat.

2.3 Memo Lobby Luchtkwaliteit in Europa

De voorzitter deelt mede dat dit onderwerp is geagendeerd op verzoek van de PvdA. Zij memoreert de toezegging, dat dit onderwerp zal worden meegenomen in het kader van de BOB Luchtkwaliteit/Leefbaarheid.

De heer Wagenmans spreekt namens de PvdA waardering uit voor het memo, waarin inzicht wordt verstrekt in de wijze waarop het Europese traject vanuit Utrecht wordt ingestoken. Geïnformeerd wordt welke concrete effecten uit deze lobbyactiviteiten voortkomen. Er worden enkele genoemd. Geïnformeerd wordt naar de feitelijke betekenis daarvan. Met name de inzet om te werken aan een aanscherping van de normering voor de luchtkwaliteit, waarbij wordt gesuggereerd om de WHO-normen als inzet te nemen is, zoals bekend, voor de PvdA een belangrijk punt. De PvdA krijgt het gevoel dat dit wat op de lange baan wordt geschoven. Het lobbyeffect is veelal groter indien dit met meerdere partijen wordt gedaan. Het betreft thans een memo over de activiteiten van de provincie Utrecht en het netwerk AIR.

Geïnfomeerd wordt of dit ook in collectief verband gebeurt door andere provincies en of de inzet daarbij dezelfde is, i.c. of daarin afstemming plaatsvindt.

Mevrouw Hoek spreekt namens 50PLUS haar waardering uit voor de inhoud van het voorliggende memo.

Het verheugt gedeputeerde Pennarts dat het voorliggende memo wordt gewaardeerd door de commissie en dat wordt erkend, dat er het een en ander gebeurt. De provincie Utrecht doet dit zeker niet alleen. In P4-verband wordt opgetrokken richting Brussel en de twaalf provincies ondersteunen daar met elkaar het Huis Nederlandse Provincies. Er is in Europa sprake van een gezamenlijke lobby op dit onderwerp; hierop is flink ingezet, omdat het een prioritair dossier is.

Onder verwijzing naar het memo, merkt spreekster op dat op twee punten resultaten zijn geboekt (herziening van de NEC-Richtlijn voor nationale emissieplafonds en een nieuwe richtlijn voor middelgrote stookinstallaties). De richtlijn voor middelgrote stookinstallaties is met name in het zuiden van Europa aan de orde. Ten aanzien van de NEC-Richtlijn memoreert spreekster dat de rapporteur binnen het Europees Parlement zeer positief was over de inzet van de regio's. In Nederland spelen de WHO-normen ook nog een rol, hetgeen feitelijk de volgende mijlpaal zou kunnen zijn. Over dat streven is echter geen unanimititeit, hetgeen op Europese schaal wel nodig is; er moeten voldoende medestanders worden georganiseerd om het voor elkaar te krijgen. Er zal echter onverminderd op worden ingezet om op dat punt nog wat te behalen. Dat gebeurt breed in IPO-verband, maar ook via het ambtelijk netwerk en andere partijen met wie de provincie samen optrekt.

De heer Wagenmans deelt mede dat de PvdA met belangstelling de WHO-richtlijnen afwacht. De PvdA vermoedt echter dat deze niet voor 2025 tegemoet zullen kunnen worden gezien, hetgeen te betreuren zou zijn.

De voorzitter sluit de discussie over dit onderwerp af.

3. MOBILITEIT

3.1 Ronde Linschoten

De voorzitter memoreert dat zich voor dit onderwerp drie sprekers hebben gemeld; zij heet mevrouw Flierjans en de heren De Goederen en Huisman welkom.

De heer Van den Dikkenberg memoreert dat het afgelopen weekend een anonieme brief is ontvangen van een voorstander van de rotonde. Vanwege de anonimiteit kan niet worden geïnfomeerd naar de achtergronden van de indiener. Indien de naam wel bij de Griffie bekend is, zou de SGP deze graag vernemen, zodat het gesprek kan worden aangegaan en de SGP wellicht voor de indiener het gezicht naar buiten kan zijn. Vooralsnog heeft de SGP de inhoud niet meegenomen in de afwegingen.

De voorzitter geeft vervolgens het woord aan de sprekers.

De bijdragen van de sprekers zijn als bijlage bij het verslag gevoegd. Korthedshalve zij hierna verwezen.

De voorzitter stelt de commissie in de gelegenheid vragen te stellen aan de sprekers.

De heer Van Essen bedankt in de eerste plaats alle sprekers voor de heldere inbreng.

Spreker informeert of de grootste frustratie van de heer De Goederen te maken heeft met de procesgang, in de zin dat er in zijn visie geen ruimte is geweest voor inspraak en participatie. De eerste twee sprekers hebben aangegeven dat, naast de plek van de geplande rotonde, ook elders op de N204 verkeersveiligheidsproblemen worden ervaren, m.n. aan de noordzijde van het dorp (de fietsroute richting Woerden). Geïnformeerd wordt of mevrouw Flierjans die verkeersveiligheidsproblemen herkent en of zij verwacht dat de geplande rotonde ook die problemen zal oplossen, dan wel dat aanvullende maatregelen wenselijk zijn.

De heer Bosman begrijpt uit het betoog van de eerste spreker dat procedureel een en ander niet goed is gelopen. De SP mist in zijn betoog echter de inhoudelijke argumenten voor of tegen.

Mevrouw Arissen deelt mede de PvdD zich aansluit bij de vragen van GroenLinks en de SP aan de eerste spreker.

De PvdD heeft van omwonenden en inwoners signalen ontvangen dat zij zich ook zorgen maken over de grotere uitstoot van fijnstof, geluidsoverlast, schade aan de natuur en verstoring van de vleermuizen bij Kasteel Linschoten.

Overigens sluit de PvdD zich aan bij de schriftelijk ingediende vragen van ChristenUnie en GroenLinks.

De heer Van den Dikkenberg memoreert dat de heer De Goederen sprak over de werkgroep 'Veilig oversteken'. Geïnformeerd wordt namens hoeveel mensen hij in dit kader spreekt. In aansluiting op de vraag van de SP naar de inhoudelijke argumenten, informeert de SGP wat de heer De Goederen als oplossingen ziet en of hij het idee heeft dat die oplossingen serieus zijn meegewogen in de variantenstudie.

Het verheugt de SGP dat mevrouw Flierjans aangeeft, dat naar haar wel is geluisterd. Dat wekt de indruk dat, vanaf het moment dat geaccepteerd wordt dat de rotonde er komt, er wel is geluisterd. Geïnformeerd wordt of dat ook haar beleving is.

De heer Thonon heeft in de e-mails gelezen dat op een bepaald moment door een provinciaal ambtenaar is gezegd dat het een rotonde wordt, blijft en altijd zal blijven. Er is door de provincie echter ook een bewonersalternatief uitgewerkt. Geïnformeerd wordt in welke fase voornoemde uitspraak door de provinciaal medewerker is gedaan. Dat is van belang voor de waarde waarop het bewonersalternatief kan worden geschat.

Mevrouw Hoek memoreert dat door de heer Huisman een reeks van gevaarlijke oversteekpunten is genoemd. Geïnformeerd wordt of bekend is of de gemeente Montfoort een Verkeers- en Vervoersplan heeft voor de kern Linschoten.

De heer Joustra informeert of de heer De Goederen eigenaar is van het vrijstaande pand op de hoek van het besproken kruispunt en of hij in die hoedanigheid wel eens getuige is geweest of als getuige is opgeroepen voor een ongeval, dan wel zelf betrokken is geweest bij een ongeval aldaar.

De heer Ijssennagger begrijpt dat er procedureel nogal wat op te merken is. In aansluiting op de vragen van de SP, geeft spreker aan dat in algemene zin positief wordt gestaan tegen een rotonde; voor de weggebruiker die daar weinig komt, is een eenduidige verkeersstructuur zoals een rotonde altijd verreweg het makkelijkste. Los van het feit dat er wellicht andere oplossingen mogelijk zijn, informeert De PVV naar de bezwaren van de eerste twee sprekers tegen een rotonde.

De heer Schaddelee merkt op dat alle vragen van de ChristenUnie inmiddels zijn gesteld. Hij bedankt de insprekers voor hun inbreng en deelt mede dat de ChristenUnie zich aansluit bij het betoog van de SP.

De heer De Goederen zet uiteen dat hij uiterst gefrustreerd is over de procesgang, omdat daardoor iedere andere mogelijke uitkomst op voorhand geblokkeerd is; uiteraard gaat het spreker als aanwonende om de uitkomst. Recent is een rapport gepresenteerd over geluidsoverlast. Persoonlijk heeft spreker veel last van geluid. Hij kan alleen 's nachts werken als het rustig is; overdag moet hij dan slapen; de vrachtwagens rijden er echter al vanaf 5.00 uur 's ochtends; daar ligt hij wakker van. Metingen aan zijn huis wijzen uit dat de toegestane normen worden overschreden. De door de provincie gehanteerde berekeningsmethode om vast te stellen of al dan niet sprake is van een overlastsituatie, houdt met een aantal praktische zaken geen rekening. De weg loopt bv. in een bocht en is verkant, zodat daar 80 km/u kan worden gereden, waardoor er sprake is van een verdubbeling van de geluidsdruk. Daar kan aanspraak op worden gemaakt, maar dat wordt door de provincie afgedaan met het antwoord dat het model daarin niet voorziet. Zo wordt steeds tegen hele technocratische muren aangelopen, zonder dat er ooit wordt gekeken naar de feitelijke situatie waarin iemand zich bevindt. De geplande rotonde kan tot gevolg hebben dat spreker daar niet meer kan functioneren, zijn werk niet meer kan doen en zijn inkomen verliest; dat is wel een heel frustrerend vooruitzicht.

Spreker is thans niet aanwezig om het te hebben over al dan geen rotonde. Hij heeft een vijftien pagina's lange zienswijze ingediend, waarin hij zorgvuldig en goed onderbouwd uiteenzet wat zijn argumenten tegen de rotonde zijn. Hij heeft zich goed ingelezen in de materie en zich laten voorlichten door verschillende deskundigen. Omwille van de tijd verwijst hij naar de inhoud van zijn zienswijze.

Spreker is daar geboren en heeft de weg, in de vijftig jaar dat hij daar nu woont, zien groeien. Als kind keek hij naar de ene auto die iedere tien minuten langskwam; tegenwoordig verbaast hij zich als er tien minuten geen auto langskomt.

Aan de overkant van de oversteek bevindt zich een groene parkeerplaats die volgens spreker eigendom is van de provincie. Voor de aanleg van de rotonde moeten alle bomen daar worden gekapt. In verband met de grootte van de rotonde kunnen daar slechts deels bomen worden teruggeplaatst. In het Linschoter bos strijkt iedere zomer een vleermuizenkolonie neer, die o.m. fourageren in het gedeelte dat verdwijnt. De provincie verschuilt zich in deze achter het rapport van de milieukundige. Die heeft een en ander echter in de winter bekeken.

Er is in de visie van spreker echter wel degelijk een aantal milieuaspecten, waarmee rekening dient te worden gehouden. In het geval van een rotonde is er bv. continu sprake van remmend en optrekkend verkeer. Er is sprake van ca 4 mln verkeersbewegingen per jaar, w.o. veel vrachtwagens. Het afrem- en optrektraject van die vrachtwagens, in het geval van een rotonde, bedraagt enkele honderden meters. Op grond van het model behoeft voor een reconstructie slechts de eerste honderd meter te worden berekend; de meters waar vol gas wordt gegeven en het geluid zal toenemen, behoeft conform het model niet te worden berekend, waardoor een klacht daarover ongegrond is. Voorts zal er lichtvervuiling optreden, dat zeker voor alle kleine dieren die daar huizen een probleem zal zijn. Het Linschoter bos heeft een belangrijke ecologische waarde, waaraan de bewoners hechten. Zoals eerder gezegd: het is een soort yin en yang doorsneden door de provinciale weg.

Uit her vorenstaande moge blijken dat daar op milieugebied veel te verliezen is met de aanleg van een rotonde.

De werkgroep Veilig Oversteken omvat tien personen en bestaat vrijwel uitsluitend uit aanwonenden. Deze werkgroep heeft ca 200 handtekeningen verzameld in de directe

omgeving. De werkgroep is opgericht omdat tijdens de presentatie in 2015 door een van de ambtenaren werd aangegeven dat de aanwonenden met 80 handtekeningen wellicht een breekijzer zouden hebben. Met het verzamelen van handtekeningen is gestopt na sluiting van de zienswijzeperiode; anders zouden er nog veel meer zijn verzameld. Overigens heeft spreker in de stukken gezien dat er een vraagteken wordt geplaatst bij waar de handtekeningen vandaan komen. Wat spreker betreft bestaat daarover geen onduidelijkheid, omdat op de lijst van handtekeningen naam en adres staat. Op een relatief klein onderwerp is een enorme respons verkregen; de hele wijk bestaat uit slechts 200 huizen. Voorts memoreert spreker dat eerder al door de SGP art. 47 vragen zijn gesteld over dit dossier, waarvoor hij zijn dank uitspreekt.

De uitspraak dat het een rotonde wordt, blijft en zal blijven is lang voor het uitwerken van het bewonersalternatief gedaan. Desgewenst kan hij de precieze datum nagaan. Spreker heeft in een heel vroeg stadium een gesprek gehad met de op dat moment verantwoordelijk wethouder. Die heeft hem verteld dat de gedeputeerde haar had bedreigd met een inpassingsplan als de rotonde niet door zou kunnen gaan. Dat stond vervolgens niet in het gespreksverslag, waarover spreker heeft gerappelleerd, op grond waarvan het er alsnog in is komen te staan. Hij is vervolgens bij de verschillende ambtenaren nagegaan of dit klopte en de bedoeling was, hetgeen het geval bleek te zijn. Het werd zodanig belangrijk gevonden dat de rotonde hoe dan ook zou worden aangelegd, desnoods via een inpassingsplan. Vervolgens is deze uitspraak twee weken geleden nogmaals in het openbaar gedaan bij de Forumbijeenkomst, waarin door de provincie een presentatie werd gegeven. Bij monde van de heer Strubbe werd herhaald dat, indien de gemeente Montfoort het bestemmingsplan niet wijzigt, de provincie de rotonde zou aanleggen door middel van een inpassingsplan. Daarna moest er nog in de raad worden gediscussieerd, maar na deze uitspraak was er niet veel discussie meer.

De voorzitter verzoekt de heer De Goederen selectiever te zijn met kwalificaties en zich te beperken tot concrete beantwoording van de vragen.

De heer De Goederen vervolgt dat hij niet de eigenaar is van het huis op de hoek. In het verleden hebben zich daar wel verschillende ongelukken voorgedaan, maar voornamelijk met rechtdoorgaand fietsverkeer en niet zozeer met overstekend verkeer.

Bezwaar tegen een rotonde is o.a. dat in de rapportage van Royal Haskoning duidelijk staat dat er feitelijk, gezien de geringe hoeveelheid in- en uitvoegend verkeer aldaar, geen rechtvaardiging is voor een rotonde. Het betreft voornamelijk een doorgaande weg. Het motief van de provincie is om het verkeer te laten afremmen om voetgangers en fietser veilig te kunnen laten oversteken. In de visie van spreker is een rotonde voor het beoogde doel het verkeerde middel. Dat is in dit specifieke verband zijn bezwaar, nog los van het feit, dat een rotonde alle verkeer afremt, ook al steekt er niemand over of wil er niemand in- dan wel uitvoegen.

Een bijkomend probleem is dat bij een rotonde geen geluiddempend asfalt kan worden gelegd, omdat dit nogal snel wordt uitgereden; er moet derhalve een mengsel worden gebruikt dat minder geluiddempend is en dan nog zal het optrek- en afremtraject in ca zeven jaar moeten worden vervangen. Spreker vreest dat dit niet zal gebeuren; het huidige asfalt ligt er ook al meer dan vijftien jaar.

Een ander bezwaar is dat een rotonde een obstakel vormt tussen dorp en landgoed, hetgeen in strijd is met de inhoud van de Dorpsvisie.

Voorts is er een speeltuin die voor een groot deel ten behoeve van de rotonde moet wijken, terwijl deze wijk al bijna geen speelgelegenheid heeft. In het als alternatief voorgestelde plan zou deze kostbare ruimte niet verloren gaan.

De heer Huisman geeft aan dat het merendeel van de vragen al door de heer De Goederen is beantwoord.

Een inhoudelijk argument tegen de rotonde is met name geluidsoverlast. Persoonlijk acht spreker een tweede argument, dat de rotonde geen logische oplossing is voor het probleem; zeker niet indien de Reinaldaweg (N204) in zijn totaliteit wordt bekeken. Indien geconcludeerd wordt dat de N204 een gevaarlijke weg is, zou bekeken moeten worden hoe deze op alle kruispunten qua veiligheid kan worden verbeterd. Vanaf het begin is het bezwaar van spreker dat aan de verkeerde kant is begonnen. De vraag is waarom er geen rotonde wordt aangelegd daar waar het echt noodzakelijk is, t.w. bij de aansluiting van de Van Rietlaan op de N204; daar hoopt het verkeer zich op en steken veel schoolkinderen over. Logisch zou zijn als de Laan van Rapijnen zou worden verbonden met de Van Rietlaan. Daarvoor zal wel iets moeten worden gedaan bij de V.d. Valk Boumanstraat.

Spreker weet niet of er een Verkeer- en Vervoersplan is voor de kern Linschoten. Dat is ook niet ter sprake gekomen tijdens de voorbereiding, dan wel toen de gemeente Montfoort een wijziging bestemmingsplan indiende. Op grond hiervan vermoedt spreker dat die er niet is. Een rotonde behoeft niet altijd veiliger te zijn. Mevrouw Flierjans heeft aangekaart dat het met name om het verkeer vanuit Linschoten linksaf richting Montfoort gaat. Het langzame verkeer, dat moet oversteken, zal straks nog steeds over twee rijbanen moeten oversteken en dat traject wordt met een rotonde zelfs langer dan nu het geval is.

Op grond van het vorenstaande, pleit spreker ervoor alle elementen nogmaals goed tegen het licht te houden.

Zoals gezegd, blijft er slechts een klein deel van het speelveldje over en datgene dat overblijft komt op ca 5 m afstand van de weg te liggen. Er blijft derhalve geen ruimte over waar veilig kan worden gespeeld.

Mevrouw Flierjans memoreert, dat zij in de vorige periode in de raad van Montfoort heeft gezeten. Verkeer- en vervoer is aangekaart in het plan Zicht op Linschoten. Het plan is echter nooit vastgesteld, omdat er een waterpartij was ingetekend die niet met het waterschap was overeengekomen. In dat plan was de rotonde al opgenomen. Vandaar dat veel mensen er vanuit zijn gegaan dat die rotonde er zou komen.

De fietsroute zit aan de binnenkant van het dorp Linschoten. Het dorp wordt niet doorsneden door de provinciale weg; het is het landgoed dat aan de andere kant zit met de boerderijen en aanwonenden. Dat is beduidend vele malen minder dan het dorp zelf. Daar komt derhalve wel wat verkeer vandaan, maar veel minder. Dat betekent dat scholieren die in het dorp dan wel Montfoort wonen en in Woerden naar school gaan, of van Woerden naar de Tuinbouwschool in Montfoort gaan, nergens hoeven over te steken behalve op het punt waarop N204 de weg vanuit het dorp kruist. De fietsers hoeven niet naar de andere kant, naar het landgoed, over te steken. Dat maakt het in haar visie wat eenvoudiger voor fietsers dan voor automobilisten. Voor de automobilist is linksaf slaan veel lastiger, omdat zowel een tweerichtingsverkeer-fietspad als een rijbaan moet worden overgestoken.

Vanuit de Van Rietlaan is geen sprake van een vierwegskruising maar van een T-splitsing. Bij de V.d. Valk Boumanstraat is wel een weg aan de overkant. Daarbij komt dat vanuit de Van Rietlaan niemand linksaf gaat, omdat dan richting de rotonde Rapijnen wordt gereden. Dat is niet aan de orde. Dat is wel in Linschoten-noord het geval, tenzij door het dorp wordt gereden om vervolgens met een omweg bij de rotonde te komen.

Er is wel naar haar geluisterd, omdat zij binnenkwam met het fijne gevoel dat er een rotonde kwam. Er gaat echter veel meer gebeuren dan alleen de rotonde. Op verschillende plekken wordt het fietspad aangepast; er wordt een waterpartij vergroot. Zij heeft zich daarin verdiept en gekeken en aangegeven op welke maatregelen zij inspraak zou willen hebben; die

inspraakmogelijkheid is haar toegezegd. Op grond van het feit dat nog moet worden afgewacht of dit ook daadwerkelijk gebeurt, heeft zij wel een zienswijze ingediend. Ten aanzien van het speeltuintje, hecht zij eraan op te merken dat vorig jaar de hele wijk op de schop is gegaan voor een aanpassing van de riolering. In dat plan stond nog een speeltuintje ingetekend; dat is door de bewoners zelf geschrapt.

De voorzitter bedankt de insprekers voor hun inbreng en stelt het onderwerp vervolgens inhoudelijk aan de orde. Zij memoreert dat over dit onderwerp vragen zijn gesteld door GroenLinks en ChristenUnie.

De heer Schaddelee deelt mede dat de ChristenUnie met name moeite heeft met het dreigement van een provinciaal inpassingsplan voor de aanleg van de rotonde. Dat is in de visie van de ChristenUnie buiten proportie. Het is een van de meest ingrijpende instrumenten waarover de provincie beschikt, dat hoogst zelden wordt toegepast. Geïnformeerd wordt op basis waarvan dit dreigement is geuit en of GS bereid zijn om dat beeld, wellicht nog voor de besluitvorming hedenavond in de raad van Montfoort, te rectificeren.

Overigens wordt geïnformeerd naar de argumenten van GS voor een rotonde op deze plek en of sprake is geweest van een integrale afweging.

De ChristenUnie constateert dat dit het zoveelste dossier is waarbij participatie van burgers rond mobiliteitsvragen spaak loopt. Geïnformeerd wordt wat GS voornemens zijn te doen om daarin verbetering te brengen.

De heer Van Essen deelt mede dat een aantal vragen van GroenLinks inmiddels is beantwoord in het ontvangen memo van GS.

GroenLinks vestigt de aandacht op de procesgang. Op grond van de ontvangen brieven en het betoog van de insprekers, vraagt GroenLinks zich af hoe het kan dat bewoners zo sterk het gevoel krijgen niet gehoord te worden. Het gaat om tegenstrijdige belangen, zodat GroenLinks zich ervan bewust is dat de provincie het niet iedereen naar de zin kan maken. GroenLinks heeft moeite met het feit dat er niet is geluisterd, maar met name ook dat er niet is gevraagd naar de voorkeur voor verschillende alternatieven. De vraag is wanneer en hoe er ruimte is geweest voor inspraak, niet alleen over de inpassing maar ook over de keuze van de rotonde.

Inhoudelijk begrijpt GroenLinks dat een rotonde zeker aan de westkant van Linschoten kan helpen om de verkeersveiligheid te verbeteren. Uit contact met inwoners en de fractie van GroenLinks in de gemeente, is echter begrepen dat de verkeersveiligheidsproblemen op de N204 zich niet beperken tot deze locatie; met de grote slinger in de weg, de hoeveelheid landbouwverkeer en het aantal toeritten, is de weg ook op andere plaatsen gevaarlijk. Op grond hiervan verzoekt GroenLinks te overwegen een maximumsnelheid van 60 km/u op het hele stuk tussen Linschoten en de A12 in te stellen, zoals die bv. ook al geldt tussen Montfoort en Oudewater.

De heer Bosman constateert dat een en ander in procedurele zin niet goed is gelopen, m.n. qua participatie. Geïnformeerd wordt naar de reactie van GS op het betoog van de insprekers.

De heer Van den Dikkenberg memoreert dat een van de beleidsdoelstellingen van de provincie 'in verbinding' is, de doelen zullen worden behaald en dat dit niet altijd conform staand beleid hoeft te worden bereikt. In het voorliggende geval is het argument steeds dat het beleid van de provincie is om rotondes aan te leggen, op grond waarvan er dus een rotonde komt. Als inwoners zich in deze niet gehoord voelen, dan mist de provincie in de visie van de SGP de stap 'in verbinding'.

De SGP constateert in algemene zin dat de participatie al langer misgaat bij projecten. In het voorliggende geval zijn vanaf november veel stappen ondernomen, waarbij eigenlijk steeds achter de feiten aan wordt gelopen in de communicatie richting belanghebbenden.

Na november is bij de Begroting de motie burgerparticipatie aangenomen. Het kan niet aan de aandacht zijn ontglipt. De SGP pleit er derhalve voor om de interne sturing aan participatie ter hand te nemen. Er zal in de visie van de SGP omgeschakeld moeten worden van projectleider naar procesmanager. Dat vraagt een verandering van rol van de provincie en die omslag dient thans wel te worden gemaakt.

De voorzitter hecht er in algemene zin aan om op te merken dat burgerparticipatie er niet per definitie toe leidt dat alle betrokken burgers tevreden zijn met de uitkomst van welk proces dan ook.

De heer Thonon memoreert dat D66 in 2014 niet voor niets een motie heeft ingediend waarin het College wordt opgeroepen een code maatschappelijke participatie op te stellen. In de visie van D66 zou deze in dit geval veel leed hebben voorkomen, omdat daarin ook het verwachtingenmanagement wordt geregeld. In de visie van D66 lopen ter zake Linschoten de verwachtingen tussen de inwoners en wat het College kan bieden sterk uit elkaar. D66 sluit zich voorts aan bij het betoog van de ChristenUnie en de SGP over de toon van de provincie richting de bewoners. D66 informeert hoe het College hieruit lering gaat trekken, evenals uit het proces dat in de visie van D66 ook niet goed is gelopen.

Mevrouw Hoek informeert of aan het alternatief van verkeerslichten is gedacht. Zij verwijst in deze naar de vergelijkbare situatie op de N201 waar voor fietsers en voetgangers wordt gewerkt met een sensorinstallatie, hetgeen goed functioneert.

De heer Joustra merkt op dat het de VVD is opgevallen dat in de laatste twee maanden van 2015 twee ongevallen hebben plaatsgevonden met ernstig letsel. In 2005 en in 2011 moest bij een ongeval zelfs de traumahelikopter worden ingezet. Geïnformeerd wordt of de keuze voor de rotonde voor het verbeteren van de veiligheid is gebaseerd op deze incidenten.

De heer IJssennagger informeert naar de alternatieven voor het speelveldje.

Mevrouw d'Hondt deelt mede dat de PvdA zich aansluit bij de opmerking van de SGP en D66 in algemene zin, dat de burgerparticipatie bij dergelijke projecten te wensen overlaat, alsmede de toon die de provincie aanslaat. Voorts sluit de PvdA zich aan bij de vraag van D66 welke lering de provincie hieruit trekt.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof memoreert dat het besluit voor de rotonde in 2010 is genomen op grond van, in de eerste plaats, verkeersveiligheid en voorts op basis van aspecten zoals doorstroming. Er is toen naar het hele tracé van de N204 gekeken, waaruit – naast de rotonde – voorts de volgende punten zijn gekomen:

- de noodzaak van verbetering van de oversteekbaarheid van de Van Rietlaan voor fietsers en voetgangers;
- onderzocht is of de Engherzandweg kon worden afgesloten; in overleg met de gemeente is echter besloten om dat niet te doen;
- er is positief besloten op de vraag van bewoners om verlichting bij het fietspad aan te brengen.

In 2010 had de provincie nog niet de mogelijkheid van een inpassingsplan, omdat het Mobiliteitsplan nog niet was vastgesteld. In het Mobiliteitsplan is aangegeven dat, als de

provincie op provinciale wegen aanpassingen doet en zij zich daarvoor verantwoordelijk voelt, zij eveneens verantwoordelijk is voor het volgen van een inpassingsplan. Bij de rotonde van de gemeente Linschoten was dat nog niet het geval.

Met betrekking tot de procesgang, licht spreekster toe dat in 2012 voor de eerste keer een informatiebijeenkomst heeft plaatsgevonden, derhalve nadat al besluitvorming had plaatsgevonden. Indien de provincie nu voor datzelfde proces zou staan, zou die volgorde zijn omgekeerd. Ter illustratie wordt gewezen op de procesgang in Maarsbergen.

Ten aanzien van de toonzetting, wordt o.a. gerefereerd aan de Forumbijeenkomst die op 9 mei jl. heeft plaatsgevonden. Spreekster is daarbij zelf niet aanwezig geweest; zij heeft wel het verslag gelezen om na te gaan wat medewerkers van de provincie daar over een inpassingsplan hebben aangegeven. Zij citeert: "Op vragen vanuit het Forum antwoorden de heren Strubbe en De Jong dat, als gemeente niet akkoord gaat met de wijziging van het bestemmingsplan, de provincie ook een inpassingsplan kan opstellen." Er is derhalve gewezen op de mogelijkheid van een inpassingplan. Dat is direct het dilemma in de zin van wat de provincie gaat doen als zij zelf een situatie verkeersonveilig acht, daar argumenten voor heeft aan de hand van de registratie van de verkeersslachtoffers en de gemeente besluit het bestemmingsplan niet te wijzigen voor de benodigde aanpassing. Wat spreekster betreft wordt in dat geval contact opgenomen met de gemeente om daarover in gesprek te gaan en het dilemma te delen.

Als er wat op de provinciale weg gebeurt, is de provincie verantwoordelijk. Vanuit die verantwoordelijkheid hecht de provincie eraan dat het hele tracé verkeersveilig wordt en een goede verkeersdoorstroming wordt behouden. In de loop der jaren zijn allerlei alternatieven de revue gepasseerd; ook het bewonersalternatief, dat medio 2015 is aangedragen, is nogmaals beoordeeld.

Onderschreven wordt dat in de fase naar beleidsvorming toe andere omgevingsmanagers nodig zijn dan nu; daaraan wordt ook gewerkt.

Spreekster bestrijdt dat burgerparticipatie in dit geval in zijn totaliteit is mislukt. In haar visie betekent burgerparticipatie niet dat alle belanghebbenden worden overtuigd van het gelijk van de provincie. Het is een geslaagd project als alle argumenten voor en tegen in beeld zijn en goed met elkaar zijn afgewogen. Het doel van de provincie is een afweging te maken in het algemeen belang.

De volgende argumenten hebben de revue gepasseerd.

De verkeersveiligheid, waarbij alternatieven zijn onderzocht. De aanleg van een rotonde blijft de beste oplossing voor het verbeteren van de verkeersveiligheid. Fietsers en voetgangers krijgen een rustpunt in het midden, waardoor de oversteekbaarheid eveneens wordt verbeterd. Het bewonersalternatief van de kruising voorzag in twee linksaf opstelstroken. Dat is veel duurder en biedt een zeer beperkte verbetering, omdat de rijsnelheid hoog blijft en het aantal conflicten tussen verkeersdeelnemers op een kruising hoger is dan op een rotonde (24 : 4). Het is niet zo dat de provincie op elke plek een rotonde wil aanleggen. Voor sommige verkeerssituaties, afhankelijk van vanaf hoeveel kanten verkeer komt en wat de verkeersintensiteit is, is het soms beter om te kiezen voor een verkeersregelinstallatie dan voor een rotonde. In deze specifieke situatie hebben verkeerskundigen daarnaar gekeken en is de optie van de rotonde als beste variant naar voren gekomen.

Het geluidonderzoek is door het externe bureau Alcedo uitgevoerd. Geconstateerd is dat door de aanleg van de rotonde sprake zou zijn van een kleine toename van de geluidsoverlast, maar door het toepassen van geluidreducerend asfalt verbetert die situatie na aanleg van de rotonde. Door Alcedo is eveneens onderzoek gedaan naar de luchtkwaliteit. Daaruit blijkt, dat de luchtkwaliteit bij de rotonde binnen de normen blijft. In het kader van geluidsoverlast en luchtkwaliteit is ook het bewonersalternatief onderzocht; de uitkomst is qua score nagenoeg identiek als de optie van de rotonde.

Alle onderzoeken zijn beschikbaar.

Voor de aanleg van de nieuwe parkeerplaats bij de TOP-locatie worden bomen gekapt. De monumentale knotwilg kan behouden worden. Er is bekeken of een deel van de bomen toch nog kan worden behouden, maar dat blijkt niet mogelijk te zijn. De overige bomen worden teruggeplant, waarvan een klein deel buiten de parkeerplaats langs de N204. Het verplanten van een drietal markante notenbomen is onderzocht, maar blijkt niet mogelijk gelet op de conditie van deze bomen. Toegezegd is, dat bij de verdere inrichting en vormgeving van de rotonde gekeken wordt naar de mogelijkheid om meer nieuwe bomen dichterbij de rotonde terug te plaatsen.

Voor de aanleg van de rotonde is een deel van het speelveld nodig; dat is helaas onvermijdelijk. Zowel de gemeente als de provincie hebben toegezegd met de bewoners in gesprek te gaan hoe dit speelveld kwalitatief kan worden verbeterd. De mogelijkheden van verplaatsing waren gering, maar dat zal ter plekke nogmaals goed worden beoordeeld. Het verwachtingenmanagement is een belangrijk punt, maar blijft tegelijkertijd bij dergelijke projecten een lastig punt.

De heer Van Essen memoreert de vraag van GroenLinks over het verlagen van de snelheid naar 60 km/u in verband met de verkeersveiligheid verder op de weg.

Aangegeven wordt dat naar het bewonersalternatief is gekeken. Dat wringt echter enigszins met het feit dat besluitvorming voor de rotonde al in 2010 was genomen. GroenLinks had zich kunnen voorstellen dat richting de bewoners was aangegeven dat serieus naar hun alternatief zou worden gekeken en dat, in het geval dit een goede oplossing zou zijn, het in 2010 genomen besluit zou worden heroverwogen. Daarmee zou een andere signaal richting de bewoners zijn afgegeven en zou sprake zijn geweest van een ander type discussie dan thans is gevoerd.

GroenLinks vraagt zich af of er niet alleen qua proces maar ook qua communicatie uit deze casus lessen te trekken zijn voor het vervolg. De discussie speelt bij meer projecten. Onderkend wordt dat het lastig is, maar het is wel iets dat zorgvuldigheid verdient.

De heer Van den Dikkenberg deelt mede dat de SGP zich aansluit bij het betoog van GroenLinks. Het is niet zo dat de SGP iedereen tevreden wil stellen. Voorgestaan wordt dat de provincie haar opstelling grondig bekijkt, omdat de beleving van de inwoners blijkbaar een andere is dan in het provinciehuis wordt ervaren. Dat is de tegenstelling die de SGP heeft trachten neer te zetten. Aan de Staten worden steeds casussen voorgelegd waarin de bewoners zich niet prettig bejegend voelen en van de zijde van de provincie wordt aangegeven dat de mogelijkheid van inspraak is geboden. De SGP is op zoek naar waar het wringt. Partijen moeten het met elkaar oneens kunnen zijn zonder dat ze aan het eind van het proces niet meer door een deur kunnen. Dat is een andere benadering dan nu gebeurt.

De heer Thonon deelt mede dat D66 zich aansluit bij GroenLinks en de SGP.

Met betrekking tot het verwachtingenmanagement doelde D66 niet op de uitkomst, maar op de verwachtingen ten aanzien van het proces. Er dient duidelijk te worden geschetst waarop mensen nog invloed hebben. Dat wordt vaak gemist.

De heer Schaddelee onderschrijft dat burgerparticipatie niet betekent dat meegegaan moet worden met iedere mening; het betekent wel dat mensen zich gehoord voelen. Dat is in de visie van de ChristenUnie de klacht in deze casus. Het gaat niet over de inhoud maar over de communicatie. Geïnformeerd wordt hoe de communicatie zou kunnen worden verbeterd. Tussen 2010, het moment dat kennelijk is besloten om de rotonde aan te leggen, en 2015 het moment van de informatiebijeenkomst zit wel erg veel tijd. Daar zal ongetwijfeld een goede

reden voor zijn, maar de ChristenUnie kan zich voorstellen dat de meeste mensen dan niet meer weten dat in 2010 is besloten een rotonde aan te leggen.

Uit de beantwoording begrijpt spreker dat de provincie niet direct komt met een inpassingsplan als de gemeente besluit de rotonde bestemmingsplantechnisch niet mogelijk te maken, maar eerst het gesprek aangaat over het dilemma dat daardoor ontstaat.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof licht, onder verwijzing naar de werkwijze ter zake van de ondertunneling Maarsbergen, toe dat de provincie wel degelijk serieus kijkt naar een bewonersalternatief en afweegt of dat wellicht beter is. Hoe de bewoners daar tegen het proces aankijken, moet nog blijken. Dat proces is vroeg gestart met een informatiebijeenkomst. Dat is goed, maar eveneens lastig, omdat bewoners in de eerste bijeenkomst aangaven het idee te hebben dat er een voldongen feit lag. Er zal een weg moeten worden gevonden om dat goed vorm te geven. Van belang is dat de mogelijkheid van inspraak wordt geboden, maar dat wil niet zeggen dat de provincie per definitie mee moet gaan met datgene dat daar wordt aangedragen. Spreekster is er persoonlijk geen voorstander van dat provincie blanco naar een bijeenkomst gaat en bewoners de oplossingsrichting laat aandragen. Het is goed om uit verkeerskundig oogpunt de voorkeursrichting aan te geven en daarover het gesprek aan te gaan. Indien er vervolgens een bewonersalternatief tegenaan wordt gelegd, moet de provincie dat serieus onderzoeken. Dat is overigens ook bij Linschoten gebeurd.

Zij kan op dit moment ter zake van Linschoten niet toezeggen dat er definitief geen inpassingsplan komt. Wat zij heeft aangegeven is dat, mocht de gemeenteraad besluiten de rotonde bestemmingsplantechnisch niet mogelijk te maken, er sprake is van een dilemma uit oogpunt van verkeersveiligheid, op grond waarvan zij in dat geval op korte termijn het gesprek aangaat met de gemeente. Op basis van het resultaat zal de keuze moeten worden gemaakt welke kant wordt opgegaan. Zij zegt toe de Staten op de hoogte te zullen houden van de ontwikkelingen.

Met betrekking tot de mogelijkheid de snelheid op de provinciale weg te verlagen naar 60 km/u, verwijst zij naar haar antwoord bij de Rondvraag ter zake het verlagen van de snelheid op de N-wegen op de Utrechtse Heuvelrug. Daarbij komt dat verlaging van de snelheid in dit geval geen oplossing biedt om de verkeersveiligheid op de desbetreffende plek aan te pakken; daar is meer voor nodig.

De heer Van Essen geeft aan dat GroenLinks dit niet aankaart als een alternatief voor een rotonde. GroenLinks heeft begrepen dat de rotonde de andere verkeersveiligheidsproblemen op deze weg naar verwachting niet gaat oplossen en heeft de vergelijking gemaakt met de provinciale weg Montfoort – Oudewater waar op dit moment al 60 km/u geldt.

GroenLinks begrijpt dat het een weg is waar op dit moment niet veel congestie is, maar er rijdt wel veel landbouwverkeer. Geïnformeerd wordt of de provincie bereid is serieus naar de 60 km/u wil kijken om de verkeersveiligheid verder op de weg te verbeteren als dit vanuit de gemeenteraad als interessante optie wordt aangedragen.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof antwoordt dat hier al naar is gekeken. Daaraan zijn ook andere nadelen aan verbonden dan alleen de doorstroming, bv. de hinder van verkeersplateaus. Zij zegt de argumenten op schrift toe.

Het landbouwverkeer is door de hele provincie Utrecht een onderwerp van gesprek. Op dit moment lopen in dat kader enkele pilots, waarbij provincie/gemeenten samen met de gebruikers van landbouwvoertuigen bekijken wat een goed alternatief zou zijn. Over de uitkomst van die pilots zullen de Staten worden geïnformeerd.

Desgevraagd door de heer Van Essen, antwoordt spreekster, dat als de gemeenteraad van Montfoort aangeeft dat zij uit oogpunt van verkeersveiligheid aan de noordkant 60 km/u nader onderzocht willen zien, zij bereid is daarover het gesprek met de gemeente aan te gaan. Daarbij zal zij het resultaat van de onderzoeken, die daarnaar al zijn gedaan, meenemen.

Indien blijkt dat daarin nog zaken ontbreken die kunnen bijdragen aan het verkeersveilig maken van deze weg, zal de provincie zeker aanvullend onderzoek doen. Vooruitlopende hierop verwacht spreekster echter, dat alles is onderzocht.

De voorzitter rond de bespreking over dit onderwerp af.

3.2 Statenbrief afspraken GU en RWS over mobiliteitsplan GU

Wordt doorgeschoven naar de volgende vergadering.

3.3. Statenbrief resultaten evaluatie Verkeerssituatie N421

De voorzitter memoreert dat dit onderwerp is geagendeerd op verzoek van de ChristenUnie, GroenLinks en de PvdA. Omwille van de tijd wordt voor de motivaties verwezen naar het Stateninformatiesysteem.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof licht toe dat de Statenbrief tot doel heeft de Staten te informeren over de belangrijkste conclusies die vanuit het Verkeersonderzoek te trekken zijn. Het volledige rapport hebben de Staten inmiddels via de griffie ontvangen. Volgende week heeft spreekster nog een overleg met de verantwoordelijk wethouders van Bunnik en Houten om de uitkomsten van het vervolgonderzoek te bespreken, alsmede de nog liggende opgaven. Zichtbaar is dat het verkeer in het begin erg moest wennen aan de nieuwe weg, maar dat steeds meer mensen ervan gebruik gaan maken en letterlijk hun weg weten te vinden op de N421. De N421 was bedoeld om de ontsluiting van Houten naar het hoofdwegennetwerk te verbeteren. Zichtbaar is dat de N421 thans functioneert zoals deze destijds was bedoeld. Eveneens is zichtbaar dat de verkeersbelasting voornamelijk niet conform de prognoses van het 2020 zijn; die moet nog wel doorgroeien.

Het effect van de openstelling van de N421 voor het doorgaande verkeer in het buitengebied is beperkt. De geslotenverklaring van de Rijsbruggerweg heeft de situatie wel verbeterd, meer dan een halvering van de verkeersbelasting, maar de verkeersproblematiek is er niet volledig opgelost. De gesloten verklaring van de Rijsbruggerweg heeft tot gevolg dat het verkeer nu de route Achterdijk – N410 kiest, waardoor de verkeerssituatie op deze route is verslechterd. De N421 is echter niet bedoeld om de gehele problematiek in dit gebied op te lossen. In dat kader wijst spreekster o.a. op de oostelijke ontsluiting.

Het nemen van aanvullende maatregelen om de verkeerssituatie op de Rijsbruggerweg verder te verbeteren, ligt op dit moment bij de wegbeheerders van de Binnenweg en de Rijsbruggerweg. Daarover gaat de provincie in overleg. Volgende week in eerste instantie met beide wethouders, maar daarna ook met de Klankbordgroep Buitengebied (inwoners). In 2015 is er al een besluit genomen voor een oostelijke ontsluiting van Houten via de N421 op de A12 richting het oosten. Rijkswaterstaat moet daaraan echter nog een definitieve goedkeuring verlenen. Zoals eerder gezegd is vorige week met RWS afgesproken dat dit voor de zomer bekend zal zijn. Als van RWS een positief besluit wordt verkregen, dan is de situatie helder. Als RWS hiermee niet instemt, dan zal er toch met een maatregelenpakket voor de N410 moeten worden gekomen, w.o. een fietspad onder een snelheidsregiem van 60 km/u. Spreekster zegt toe de Staten op de hoogte te houden van de ontwikkelingen.

Tot slot hecht spreker eraan mede te delen dat de N421 door de Vereniging Infra Ontwerp is uitgeroepen tot Infraontwerp van het jaar. Die prijs is gewonnen vanwege de creatieve verkeers- en milieuoplossingen, w.o. een zelfreinigende berm. Die berm reinigt het afkomende regenwater in een innovatieve minerale filterconstructie, waarna het gezuiverde water wordt afgestaan aan de beschermde ondergrond. Een mooie felicitatie aan de aannemer die deze inschrijving, en daarmee deze prijs, heeft gewonnen.

De heer Wagenmans geeft aan dat de oostelijke aansluiting een heel elementair aspect is om de verkeersproblematiek op te lossen. De provincie is in dat kader afhankelijk van RWS. In eerste instantie werd gesproken over een 100% aansluiting, vervolgens over een halve- en thans gaat het om een driekwart aansluiting. Uiteindelijk is de beste oplossing echter een 100% aansluiting. Daarvoor zijn meerdere opties in beeld geweest. De PvdA zou een driekwart aansluiting eventueel kunnen omarmen, als daarmee de mogelijkheid van een 100% oplossing op termijn niet wordt doorkruist. De gemeente en de bewoners zijn ervan overtuigd, dat de problematiek niet wordt opgelost als de oostelijke aansluiting niet adequaat wordt geregeld. De PvdA geeft deze boodschap mee in het verdere overleg. De PvdA begrijpt dat het niet alleen afhankelijk is van de provincie, maar ook van andere partijen, maar het is wel heel wezenlijk voor een structurele oplossing van het totale mobiliteitsprobleem in dit gebied.

De heer Schaddelee memoreert dat GS de Staten vanaf 2015 al cijfers, een plan en communicatie met bewoners beloven en thans na tien maanden met de voorliggende Statenbrief komen. De ChristenUnie heeft hiermee moeite en is daarin teleurgesteld. Bewoners hebben al die tijd niets gehoord. Aangegeven wordt dat er binnenkort weer met de klankbordgroep zal worden gesproken, maar de ChristenUnie verzoekt de bewoners zo snel mogelijk te informeren. Zij moeten nu in de krant lezen wat er aan de hand is. Geïnformeerd wordt naar de insteek van het gesprek volgende week met de wethouders. In 2014 is al aan bewoners beloofd dat er een integraal plan voor dit gebied zou komen, m.n. gericht op het oplossen van de fietsproblemen. Aangegeven wordt dat het effect op het Buitengebied beperkt is, maar feit is dat de situatie is verslechterd omdat de verkeersstromen in allerlei richtingen zijn toegenomen. De ChristenUnie is er niet van overtuigd dat de oostelijke ontsluiting op de A12 dé oplossing is.

De heer Van Essen deelt mede dat GroenLinks zich aansluit bij voorgaande sprekers voor wat betreft het vooruit kijken, de oplossing voor het hele buitengebied. Het lijkt GroenLinks verstandig om daar in deze commissie nog een keer uitgebreid bij stil te staan, op het moment dat het raakt aan de oostelijke ontsluiting via de N421, dan wel de N410. GroenLinks heeft altijd begrepen dat o.a. het bevorderen van het autoluwe karakter van het gebied de gedachte achter de N421 was. Als dat de N401 en de oostelijke ontsluiting gaan worden, kan achteraf worden gesteld dat het niet helemaal is gelukt. Spreker memoreert dat bij de behandeling van dit onderwerp op 16 november 2015 vragen zijn gesteld over het lage gebruik van de N421 ten opzichte van de prognose waarop de besluitvorming is gebaseerd. Naar aanleiding daarvan is door het College een grondige evaluatie van het gebruik van de N421 (verkeersvolumes, verkeerseffecten op het gebied, kosten-batenverhouding) toegezegd. Het verheugt GroenLinks dat er verkeerstellingen hebben plaatsgevonden. De Statenbrief bevat echter een hele summiere samenvatting van een analyse en het rapport bevat een 100 pagina's tellend overzicht van tabellen zonder enige analyse. Geïnformeerd wordt of daar nog iets tussen zit. Indien dat het geval is, wordt verzocht om toezending aan de Staten. Indien dat niet het geval is, hecht GroenLinks alsnog aan uitvoering van de grondige evaluatie inclusief een kosten-batenverhouding. Het betreft een grote investering met grote invloed op het buitengebied. Mede in het kader van het lessen trekken naar de toekomst toe, is de vraag hoe het komt dat deze weg zoveel minder wordt gebruikt dan verwacht. Daarnaast dient serieus te worden gekeken.

De heer Thonon deelt mede dat D66 zich aansluit bij de opmerking van GroenLinks over de kosten-batenanalyse waarom in de vergadering in november jl. is verzocht. Spreker citeert uit

het verslag: "Gedeputeerde Verbeek-Nijhof bevestigt dat de kosten-batenanalyse wordt meegenomen."

D66 sluit zich voorts aan bij de ChristenUnie, ten aanzien van de vraag wat het onderwerp is van het gesprek met de wethouders volgende week, mede gezien de integrale visie van het buitengebied. Aangegeven wordt dat er dan een opwaardering moet plaatsvinden van de N401. Wat D66 betreft moet daar helemaal niets.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof benadrukt nogmaals dat de N421 niet is bedoeld om de gehele problematiek in het gebied op te lossen. De oostelijke ontsluiting is eveneens een van de oplossingen. Daarbij wordt gezien dat de gemeentelijke wegen ook invloed hebben op de provinciale wegen. De kosten-batenanalyse is gedaan en kan aan de Staten worden verstrekt, hetgeen spreekster toezegt.

Volgende week wordt het Verkeersonderzoeksrapport met de wethouders besproken.

Voor de zomer is bekend of toestemming wordt verleend voor de oostelijke ontsluiting en weet de provincie meer over de problematiek in dit gebied. Om de problematiek in dit gebied op te lossen is echt meer nodig dan de N421.

De heer Van Essen informeert of, in het kader van de toegezegde kosten-batenanalyse, sprake is van een evaluatie met de verkeerscijfers van nu. Voorts memoreert spreker zijn vraag of er naast de verkeerstellingen en de samenvatting van de analyse ook een uitgebreidere analyse beschikbaar is, in lijn met hetgeen op 16 november jl. in deze commissie is besproken.

De heer Wagenmans heeft moeite met het feit dat aangegeven wordt dat de samenhang tussen de N421 en de overige problematiek niet zo zwaarwegend is. Dat is het in de visie van de PvdA juist wel. De N421 was de sleutel voor het autoluw maken van het totale gebied. Dat was het integrale plan, dat voortdurend aan de orde was. Als dat wordt ontkend, is er sprake van een nieuwe discussie, omdat dit betekent dat de verkeersproblematiek in de regio mogelijk niet adequaat kan worden opgelost. De sleutel ligt bij de N421 ook met de oostelijke ontsluiting, waarvoor meerdere opties zijn; het moet echter wel integraal worden bekeken, omdat dit anders leidt tot een nieuwe discussie met bewoners en gemeente.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof bevestigt dat integraal naar de problematiek moet worden gekeken. Spreekster heeft bedoeld te zeggen dat de N421 de eerste stap daarin is, maar niet de enige stap die moet worden gezet om de gehele problematiek in het gebied op te kunnen lossen. Daar is meer voor nodig.

Spreekster zegt toe alle beschikbare informatie te zullen overleggen. In de vorige vergadering zijn vraagtekens geplaatst bij het gebruik van de N421. Op grond daarvan is de rapportage toegezegd. Er is ook een kosten-batenanalyse. Indien er nog vragen of aanvullende wensen zijn ten aanzien van de rapportage, dan verneemt zij die graag.

De voorzitter rondt de bespreking af, met de conclusie dat dit onderwerp zal worden geagendeerd voor de volgende vergadering.

3.4 Statenbrief Actualisatie U-OV Vervoerplan 2016

Wordt doorgeschoven naar de volgende vergadering.

3.5 Ingekomen brief dhr. Van Assem betreffende Geesdorp Woerden bocht van Barten

Wordt doorgeschoven naar de volgende vergadering.

3.6 Verkeersproblematiek Vreeland

De voorzitter deelt mede dat zich hiervoor een inspreker heeft aangemeld.

Desgevraagd door de heer Ijssennagger, bevestigt de heer Poort dat dit onderwerp niet op de agenda staat; het is later aangekondigd. De Staten hebben hierover eerdere berichten ontvangen met filmpjes over de situatie in Vreeland met de vrachtwagens die door de woonkern rijden naar het bedrijf Greif.

De bijdrage van de heer Folmer is als bijlage bij het verslag gevoegd. Korthedshalve zij verwezen naar de inhoud.

Mevrouw Hoek informeert of GS bereid zijn met het College van Stichtse Vecht van gedachten te wisselen over wat provincie en gemeente voor elkaar zouden kunnen betekenen in de zoektocht naar een oplossing voor dit probleem.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof geeft aan hierop uit verkeerskundig oogpunt in te gaan; milieu valt onder de portefeuille van gedeputeerde Pennarts. Uit het filmpje blijkt dat het voor vrachtwagenchauffeurs een uitdaging is om via de dorpskern bij Greif te komen, maar het is ook duidelijk dat dit een verkeersonveilige situatie teweegbrengt. Spreekster hecht eraan erop te wijzen, dat het om gemeentelijke wegen gaat. Als de verantwoordelijk wethouder hierover contact opneemt met de provincie, is de provincie uiteraard bereid om mee te denken over mogelijke alternatieve routes.

Mevrouw Hoek memoreert dat de vergunning in 2007 door de provincie is afgegeven. Op dat moment viel dit nog onder de provincie. Nu, tien jaar later, zou een dergelijke vergunning niet meer worden verleend. Geïnformeerd wordt of GS mogelijkheden zien om met dat voorschrijdend inzicht, in overleg met de gemeente, naar de vergunning te kijken, in de zin dat het aantal vrachtwagenbewegingen wordt teruggebracht.

Gedeputeerde Verbeek-Nijhof antwoordt dat niet te kunnen toezeggen. De vergunning is destijds verleend. De provincie zal zich dan moeten verdiepen in de situatie en moeten nagaan wat destijds de uitgangspunten en voorwaarden voor de vergunning zijn geweest, wat nodig is voor de bedrijfsvoering van Greif en wat nodig is om de situatie verkeersveilig te maken. Er komen dermate veel aspecten bij kijken, dat het haar goed lijkt dat de verantwoordelijk wethouder contact opneemt met de provincie, om te bezien of er uit verkeerskundig optiek een oplossing mogelijk is.

Desgevraagd door de heer Ubaghs, antwoordt spreekster dat de provincie in het kader van VTH wel het bevoegd gezag is ter zake van Greif.

De voorzitter bedankt de heer Folmer voor zijn komst en inbreng; zij rondt de bespreking over dit onderwerp hierna af.

4. Energie

4.1 Energietransitie Afsluiting Oordeelsvormende fase

De voorzitter geeft aan dat aan de commissie wordt verzocht te reageren op het voorliggende stuk en GS daarmee richting mee te geven voor de Actieagenda Energietransitie die besluitvormend in MME van 13 juni 2016 en PS van 4 juli 2016 zal worden gebracht. Aan het eind van deze bespreking zal dan ook moeten worden geconstateerd of hiermee de oordeelsvormende fase kan worden afgesloten.

Mevrouw Vaessen spreekt namens de VVD haar waardering uit voor het voorliggende, inzichtelijke, stuk.

Aan het begin is gekeken naar het potentieel van duurzame energie. Het baart de VVD enige zorg dat gezegd wordt dat er nog potentieel ligt voor 600 Mw windenergie en dat er zuiver op basis van mogelijke geluidsoverlast is gekeken naar waar dat zou kunnen. Er is nog een weg te bewandelen om de afgesproken 65 Mw bijdrage aan de landelijk doelstelling voor windenergie te realiseren met draagvlak. De VVD acht de 600 Mw derhalve wel erg ambitieus. Daarbij komt dat de duurzame energie, die zal worden opgewekt, dan nog maar een fractie is. Er zal derhalve ook naar andere opties moeten worden gekeken, omdat de mogelijkheden voor opwekking in de provincie Utrecht beperkt zijn.

Op grond van het vorenstaande, staat de VVD op het standpunt dat de grootste prioriteit moet worden gelegd bij het aanjagen van energiebesparing. In een van de workshops in februari jl. is naar voren gekomen dat in dit kader vooral wordt gezocht naar een punt waar informatie kan worden gehaald en gedeeld, kennis kan worden gehaald. Het is de VVD bekend dat in de gemeente Utrecht een aantal experimenten loopt om convenanten af te sluiten met bedrijventerreinen, w.o. de Stichting Kantorenpark Rijnsweerd (SKR). In dat convenant committeert het bedrijventerrein zich om in 2020 alle bedrijfspanden op label C te hebben en daarnaast voor 30% CO₂-reductie. De gemeente levert als tegenprestatie dat zij in die periode niet gaat handhaven en bedrijven derhalve de ruimte krijgen. Dat zijn initiatieven. Zo zijn er nog meer mogelijkheden en allerlei tools die daarbij worden gebruikt. De VVD kan zich voorstellen dat daarvoor op het provinciehuis een soort expertisecentrum wordt gevormd, waarmee aan de energiebesparing echt een duw in de rug kan worden gegeven. Daar hoeven geen subsidies bij. Bij drie labelstappen verbetering wordt 10% extra energie-investeringsaftrek verkregen. Veel van de resultaten die uit een energielijst kunnen worden gekozen, staan eveneens op die lijst voor aftrek. De VVD denkt dat er voor de bedrijven voldoende stimulansen zijn om tot die energiebesparing over te gaan.

Daarnaast is de VVD er voorstander van om het Energiefonds uit te breiden en provinciebreed te maken. Het is een mooi revolverend instrument; het geld komt uiteindelijk weer terug. Er kunnen kleinschalige initiatieven mogelijk worden gemaakt en daardoor wellicht innovaties worden aangejaagd; nieuwe best practices om op die manier een stap in de goede richting te kunnen doen.

Geïnformeerd wordt welke status de Energieagenda krijgt. Het betreft een onderwerp dat technologisch sterk in ontwikkeling is. De VVD pleit voor een tweejaarlijkse evaluatie van de Energieagenda om te kijken waar de provincie staat en of, op basis van voortschrijdende inzichten/nieuwe technologische ontwikkelingen, bv. geothermie of thorium, bijsturing gewenst is.

De heer Travaille hecht er in de eerste plaats aan te memoreren dat de commissie had gevraagd naar eventuele mogelijkheden ter zake van de WKK Hagestein. Dat is door het College voortvarend opgepakt en heeft geleid tot een goede stap voor milieu, duurzaamheid en initiatiefnemers. De PvdD spreekt hiervoor haar waardering uit.

Met betrekking tot de energietransitie, plaatst spreker namens de PvdD vervolgens de volgende vragen en opmerkingen.

Er is veel informatie over mogelijkheden voor energietransitie boven tafel gekomen. Er mist ook nog informatie, waarop hij later terugkomt. Als afronding van de oordeelsvormende fase verwacht de PvdD dat er ook echt een oordeel komt, d.w.z. een duiding van de informatie die er is in waar de provincie staat en wat zij nu het beste kan doen als naar de inhoud wordt gekeken. De PvdD levert hier graag een bijdrage voor door in te gaan op 4 kernpunten (prioriteit, scope, focus en sturing). Ieder punt eindigt de PvdD met een concreet voorstel of een verzoek waarop zij graag een reactie verneemt.

Prioriteit. De energietransitie is een prioriteit in het coalitieakkoord. In het coalitieakkoord is hiervoor € 8 mln. beschikbaar gesteld, waarbij voor de helft van dit bedrag nog een

voorbehoud is gemaakt. In de afgelopen maanden is geleerd dat een enorme inspanning moet worden verricht om de, zeer bescheiden, doelen te realiseren. De provincie besteedt in 2016 ca € 582 mln. Als die beschikbare € 8 mln. in 4 jaar wordt besteed, dan gaat het om € 2 mln. per jaar; dat is 0,3 % van het jaarlijkse budget van de provincie Utrecht voor iets dat door de coalitie een prioriteit wordt genoemd. In de visie van de PvdD klopt er dan iets niet. Ofwel de energietransitie heeft geen prioriteit, ofwel het budget is volstrekt onvoldoende. De provincie Utrecht staat ook helemaal onderaan in de benchmark, indien wordt gekeken naar de bestedingen in tijd en geld per provincie aan energietransitie.

De PvdD informeert of energietransitie geen prioriteit heeft of dat er een serieus budget beschikbaar komt.

Scoop. Een belangrijk inhoudelijk punt. De provincie werkt aan een energietransitie, hetgeen hip klinkt. Het doel is echter om de klimaatveranderingen te beperken. Daarom wordt gekeken naar CO₂-uitstoot en energie. Drie zeer belangrijke bronnen van CO₂-uitstoot moet de provincie goed in beeld hebben als zij effectieve keuzes wil maken over beperking van CO₂-uitstoot. Het gaat dan om:

1. CO₂-uitstoot in veenweidegebied door bodemdaling en verlaging van het waterpeil;
2. CO₂-uitstoot vanuit de landbouw (meer dan 12% van totaal);
3. indirecte CO₂-productie door producten en diensten die worden gebruikt (ca 70% CO₂ van woningen, waarvan de helft door voeding. Dat is vergelijkbaar met de gehele CO₂-uitstoot van vervoer in de provincie).

Aangezien keuzes moeten worden gemaakt in wat het meest effectief kan worden aangepakt, moet goed in beeld zijn wat de relatieve omvang is ten opzichte van andere bronnen (sheet 13).

De PvdD stelt voor om CO₂-uitstoot in landbouwgebieden (bodemdaling en directe uitstoot) mee te nemen in de afweging van de aanpak van de provincie; dat hoort nog bij de oordeelsvorming. De PvdD wil tenslotte weten of energiebesparing eigenlijk wel iets oplevert ten opzichte van de CO₂-uitstoot door b.v. bodemdaling. Voorgesteld wordt om daarnaast in de Energieagenda een hoofdstuk over indirect energiegebruik op te nemen. Nogmaals wordt benadrukt, dat deze invloed groter is dan de invloed van energiegebruik in vervoer, landbouw en industrie samen.

De heer Hoefnagels hoort de PvdD de Energieagenda wijzigen in een Klimaatagenda. Dat is het wat D66 betreft niet. Onderschreven wordt dat bodemdaling een belangrijk aspect is om rekening mee te houden in het kader van de CO- problematiek, maar het gaat nu om energietransitie; die is noodzakelijk, omdat voor de toekomst voor Nederland duurzame groei wordt voorgestaan. De enige manier om dat te verkrijgen, is groene groei. D66 acht het van belang dat de provincie gefocust blijft op het onderwerp energietransitie en staat op het standpunt dat het zich daartoe dan ook moet beperken.

De heer Travaille geeft aan dat, als tot de conclusie wordt gekomen dat energietransitie een marginale bijdrage levert aan het verminderen van de CO₂-uitstoot ten opzichte van een aantal andere bronnen, er niet eens aan moet worden begonnen. De PvdD is er eveneens voorstander van om te focussen op energietransitie, maar voordat hiervoor het beleid specifiek wordt gemaakt, is het van belang dat de provincie de orde van grootte kent van wat de mogelijkheden zijn die met energietransitie kunnen worden bereikt.

De heer Van Essen memoreert dat het doel van de bespreking vandaag is om de oordeelsvormende fase af te sluiten. De PvdD stelt thans voor de scope te verbreden.

Geïnformeerd wordt of de PvdD voorstelt om de oordeelsvormende fase te verlengen om dit te onderzoeken.

De heer Travaille antwoordt dat de PvdD van mening is dat er nu nog geen echt oordeel ligt. Bij zijn laatste punt, sturing en maatregelen, komt spreker daarop nader terug. De maatregelen moeten worden afgestemd op wat het meest efficiënt is. De PvdD is van mening dat dat oordeel nu nog niet kan worden geveld.

De heer Boswijk is van mening dat een stuk over dit onderwerp nooit helemaal perfect of af zal zijn. In de visie van het CDA ligt er thans een goede basis voor om knopen door te hakken. Op grond daarvan sluit het CDA zich aan bij het betoog van D66. Er is al geruime tijd naar dit onderwerp gekeken. Het CDA acht het niet wenselijk om de scope te verbreden, omdat dit de discussie alleen maar ingewikkelder en langer maakt. Wel wordt erkend dat de provincie de ogen niet moet sluiten voor het punt dat de PvdD naar voren brengt.

De heer Nicolai onderschrijft dat moet worden nagedacht over het punt dat door de PvdD naar voren wordt gebracht. De ChristenUnie had zich echter kunnen voorstellen dat de PvdD deze input eerder had ingebracht. Ten aanzien van de voortgang, sluit de ChristenUnie zich aan bij het betoog van D66.

De heer Travaille memoreert dat de PvdD deze punten in de allereerste bijeenkomst al naar voren heeft gebracht. Die inbreng is echter niet uitgewerkt zoals de PvdD dit had willen zien. Op grond daarvan wordt het thans opnieuw ingebracht. Op de laatste commissievergadering was spreker niet aanwezig, hetgeen hem desgewenst kan worden verweten. Dat laat onverlet dat het van belang is om voor een dergelijk groot dossier de juiste keuzes te maken, ook al kost dat wellicht iets meer tijd. Als niet goed in beeld kan worden gebracht wat de effecten van de maatregelen zijn op de uiteindelijke doelen, dan kan er nog geen oordeel worden geveld. De PvdD wil ervoor waken dat er inefficiënt wordt gewerkt en op grond daarvan wordt ervoor gepleit de consequenties goed in beeld te brengen. Zoals GroenLinks eerder in deze vergadering rond een ander onderwerp aangaf, is het heel belangrijk om de relatie van het provinciaal handelen ten opzichte van de besteding en de doelen goed in beeld te hebben; in datzelfde kader is door D66 gezegd dat het goed is om het hele plaatje in beeld te hebben. Dat geldt ook voor dit belangrijke onderwerp, waar de provincie nog vele jaren mee bezig zal zijn. Spreker vervolgt zijn betoog.

Focus. Een belangrijke keuze die moet worden gemaakt is waar de provinciale prioriteiten in de energietransitie (of beter de provinciale klimaataanpak) liggen. Dat doen alle provincies bleek uit de benchmark. Indien wordt gekeken naar het fysieke karakter van de provincie Utrecht, dan zijn er geen bijzondere mogelijkheden voor duurzame energieopwekking, al heeft de provincie op dat gebied wel verplichtingen. Tegelijkertijd is sprake van een flinke stedelijke omgeving, met veel woningen, bedrijven en maatschappelijk vastgoed, waar nog heel veel energie te besparen valt. Door te focussen op grootschalige energiebesparing kan veel resultaat worden geboekt en worden kinderziektes in nieuwe winningen vermeden. Bovendien groeit het aandeel duurzame energiewinning van de provincie automatisch als het energiegebruik wordt verlaagd.

De PvdD stelt daarom de volgende prioritering voor (sheet 15):

1. Grootschalige energiebesparing bij woningen, kantoren en maatschappelijk vastgoed.
2. CO₂-reductie door bodemdaling, landbouw en via producten en diensten.
3. Winning via windenergie strikt volgens de gemaakte afspraken en via zon op daken gecombineerd met de energiebesparing in bebouwde omgeving.

Sturing en maatregelen. In de sturing vanuit de provincie past het sturen op gedrag van de doelgroepen van de provincie. Bedrijven zijn wettelijk verplicht om alle besparingsmaatregelen te nemen die binnen 5 jaar worden terugverdiend. Uit onderzoek blijkt

dat er weinig toezicht is op deze verplichting. De provincie is hiervoor deels bevoegd gezag. In de vergadering van 4 april jl. heeft de PvdD gevraagd of er ooit interventies zijn vanuit de provinciale VTH. Daarop is nog geen antwoord ontvangen. Handhaving is rechtvaardig, legitimeert investeringen bij bedrijven en helpt bedrijven die wel investeren in energiebesparing. Het ontbreken van handhaving is voor bedrijven een aanmoediging om niets te doen. Handhaving ontbreekt of is misschien niet helemaal duidelijk in sheet 11. Een belangrijke sleutel voor energiebesparing ligt bij woningisolatie, eventueel gecombineerd met zon op dak. In de mail van Hans Kraaij, n.a.v. vragen van Statenleden, wordt de inventarisatie van vervangings- en renovatiemomenten genoemd. Dat zijn momenten waarop burgers nadenken over energiebesparing en -opwekking. Dat is een hele mooie en effectieve maatregel. Als bekend is wanneer mensen openstaan voor energiebesparing, waar weerstanden zitten en wat mensen verleid tot slimme investeringen, dan kan in Utrecht op grote schaal energiebesparing tot een succes worden gemaakt. De gepresenteerde maatregelen in sheet 16-21 geven een idee van wat mogelijk is. Maar er dient eerst overeenstemming te zijn over prioriteit, scope en focus.

De PvdD stelt voor om van diverse mogelijke maatregelen aan te geven wat het waarschijnlijke effect is, in relatie tot de provinciale doelen, prioriteiten en tot bestaand beleid. Dat kan niet in detail, maar wel op hoofdlijnen. Op grond daarvan kan het bestuur effectieve keuzes maken. Dan is ook duidelijk of € 8 mln. gaat helpen of dat het slechts een druppel op de gloeiende plaat is.

De heer Van Essen geeft aan dat energietransitie een meerjarig proces betreft dat een grote omslag vraagt. Het gaat om veranderingen die soms technieken vragen die al marktrijp zijn en grootschalig kunnen worden uitgerold, maar ook om innovatie van nieuwe producten, diensten en technologieën en verandering van gedrag. Indien wordt gekeken naar innovaties en toepassingen daarvan, dan zijn conform de innovatietheorie verschillende stimulansen nodig. Als iets marktrijp is, wordt daarmee op een andere beleidsmatige manier omgegaan dan als het iets is waarvan nog niet bekend is of het gaat werken, maar waarvan wel wordt vermoed dat het wellicht interessant zou kunnen zijn. Geïnformeerd wordt of de PvdD daarin een keuze wil maken, in de zin dat voorgestaan wordt alleen te investeren in technieken die marktrijp zijn.

De heer Travaille antwoordt persoonlijk voor innovaties te zijn. De provincie Utrecht moet echter realistisch zijn. De provincie ligt achter als het gaat om duurzame energie en isolatie. Als de provincie Utrecht nu voorop gaat lopen met innovaties, loopt zij tegen allerlei kinderziektes aan. Als de provincie in de buurt wil komen van haar doelstellingen, stelt de PvdD voor nu grootschalig in te zetten op de technieken waarvan bekend is dat ze werken, t.w. energiebesparing. Energiebesparing heeft een goede businesscase. De PvdD staat op het standpunt dat die prioriteit moet worden gesteld. Er moet een goede basis worden gelegd van waar het efficiënt is om wat te doen. De provincie zit niet in de positie met bijzondere mogelijkheden voor energiewinning. Als die er zijn, dan komen die de komende jaren wel boven tafel en kan de provincie daarop alsnog inspelen. De PvdD pleit ervoor nu te kiezen voor datgene waarvan bekend is dat het efficiënt is en waarmee effect kan worden behaald.

De heer Nicolai zet uiteen dat het voorliggende stuk een logisch vervolg is op de discussie die de afgelopen maanden heeft plaatsgevonden. Spreker had verwacht dat de presentatie voor woordvoerders vandaag opnieuw zou worden getoond.

De voorzitter geeft aan dat dit niet het geval is. Bij de stukken is overigens wel dezelfde presentatie verstrekt, zij het met wat meer tekst aangekleed.

De heer Nicolaj plaatst namens de ChristenUnie de volgende vragen en opmerkingen.

- Het verheugt de ChristenUnie dat er een aantal keuzemogelijkheden ligt.
- De ChristenUnie is benieuwd naar de sturingsfilosofie. Geïnformeerd wordt of de provincie in deze specifiek kiest voor de rol van bemiddelaar.
- Het verheugt de ChristenUnie dat er verschillende keuzes zijn gemaakt rond innovatie, besparing en nieuwe technieken zoals geothermie. Bij de verschillende onderdelen die worden genoemd, als het gaat om de toekomst, worden bedragen genoemd. Geïnformeerd wordt waarop die bedragen zijn gebaseerd.
- Met betrekking tot de keuzes sluit de ChristenUnie aan bij het betoog van de PvdD. De ChristenUnie zou het accent meer willen leggen op de besparingen.
- Met betrekking tot de duurzame energie moet hetgeen het goed doet vooral worden behouden.
- Uit de presentatie voor woordvoerders is gebleken dat de bedrijven een bron zijn waar veel is te halen. In dat kader wordt te weinig gedaan. Geïnformeerd wordt op welke manier de provincie die bedrijven kan bereiken.
- Een van de onderdelen tijdens de workshop in februari jl. was “Hoe verander je het gedrag van mensen?” De ChristenUnie is van mening dat het van belang is dit, naast wettelijke maatregelen, voor elkaar te krijgen. In het stuk wordt aangegeven dat een investering zichzelf in 5 jaar terugverdient. Op grond daarvan is het van belang daar flink op in te zetten. De vraag is hoe gedragsverandering kan worden gecreëerd.
- Met betrekking tot de keuzes is voorts de vraag of niet alleen segmentaal maar ook integraal zou moeten worden gekeken.
- De provincie gaat iets doen, maar wat bv. de Stad Utrecht doet is ook niet onbelangrijk. Geïnformeerd wordt in hoeverre de provincie de samenwerking kan zoeken met andere gemeenten.

De grote, alomvattende, vraag is hoe de voorgestane gedragsverandering niet alleen bij de provincie en bedrijven, maar ook bij de mensen tot stand kan worden gebracht, omdat mensen veel zelf kunnen doen. Daarover staan op zich goede ideeën in het voorliggende stuk. Samenvattend spreekt de ChristenUnie waardering uit voor de inhoud van het voorliggende stuk, dat goed aansluit bij de eerdere bijeenkomsten; voor voornoemde specifieke punten vraagt de ChristenUnie nog aandacht.

De heer Essoussi spreekt zijn waardering uit voor de wijze waarop alle input is samengebracht in het voorliggende stuk. Spreker memoreert dat de PvdA het in een eerdere sessie heeft gehad over de uitdaging waarvoor de provincie staat. De provincie heeft geen oneindige financiële mogelijkheden en fysieke ruimte, maar wel een duurzaamheidsambitie. De vraag is hoe de provincie op een efficiënte manier grote slagen gaat maken.

Spreker memoreert te hebben aangegeven dat een interessante benadering is om de energietransitie en de energiebesparing een onderdeel te laten zijn van die activiteiten, waarmee de provincie al bezig is; te kijken wat de provincie al doet vanuit haar kerntaken en of daaraan vanuit de dimensie van energietransitie een draai kan worden gegeven. Spreker leest dit terug in het voorliggende stuk, waarin concreet wordt gesproken over het koppelen van energiemaatregelen aan natuurlijke investeringsmomenten.

De PvdA zou nog een stap verder willen gaan door de energievormen te linken aan provinciale activiteiten op diverse beleidsvelden en te beginnen bij de meest kansrijke, bv. woningbouw. Dat staat nog niet zo hard in het stuk. Dat hoeft wellicht ook niet, omdat het meer uitvoering betreft. De PvdA wil het hier echter nog wel een keer benadrukken als denkrichting en werkproces.

De PvdA is van mening dat sprake moet zijn van een dynamische Energieagenda, die kan inspelen op toekomstige omstandigheden die nu wellicht nog niet worden gezien.

Op grond van het vorenstaande, pleit de PvdA ervoor de naar voren gebrachte punten door de PvdD niet bij voorbaat uit te sluiten. Het is nu inderdaad nodig om scope te hebben en een start te maken met zaken die primair spelen. Die zijn ook in de sessies genoemd, maar het verloop van de energietransitie laat zich niet leiden door de scope van de provincie. Het kan derhalve zijn dat het waterpeil in de landbouw wellicht een belangrijk onderwerp gaat worden in de toekomst. Met deze Agenda moet daarop snel kunnen worden ingespeeld.

Desgevraagd door mevrouw Hoek, antwoordt spreker dat hij in het kader van de landbouw met name refereert aan de inbreng van de PvdD, die het over het dalende waterpeil in de landbouw heeft en de invloed daarvan op de CO₂. Dat zijn onderwerpen die nu niet als zodanig in de Energieagenda zijn genoemd, maar die in de toekomst wel kunnen gaan spelen en met deze Agenda in de hand moet daarop kunnen worden ingespeeld.

De heer Travaille hecht eraan toe te lichten dat door bodemdaling en lagere peilen in m.n. de landbouwgebieden (veenweidegebieden), dus niet zozeer de landbouw zelf, veenoxidatie optreedt, hetgeen een belangrijke bron is voor CO₂-uitstoot. Het tweede punt van de landbouw gaat inderdaad om de producten van de landbouw zelf; een derde punt gaat om bv. voedsel en de invloed die de keuzes van voedsel hebben op CO₂ uitstoot.

Geadviseerd wordt duurzamere auto's te maken; de PvdD staat op het standpunt dat ook kan worden geadviseerd om duurzamere productkeuzes te maken.

Mevrouw Hoek zet uiteen dat continue middelen worden gezocht om aan de behoefte te voldoen. Op een gegeven houdt het op. 50PLUS geeft mee dat de Club van Rome in 1972 al het boek "De grenzen aan de groei" uitbracht. Daarin staat 'het onderzoeken van kwantitatieve en kwalitatieve samenhang van de wereldproblemen, bevolkingsgroei, voedselproductie, industrialisatie, uitputting natuurlijke hulpbronnen, vervuiling uitgewerkt in een zgn. wereldmodel.' Dat is feitelijk waar de provincie mee te maken heeft. De vraag is wat de provincie daaraan gaat doen. 50PLUS sluit zich wat dat betreft aan bij de VVD, dat moet worden ingezet op energiebesparing. Er kan heel veel door mensen zelf worden gedaan; die bewustwording is van belang. Spreekster memoreert in deze dat 50PLUS de suggestie heeft gedaan gericht richting de burger, in een pagina over de provincie, aandacht te besteden aan besparen in de directe/eigen omgeving.

De provincie is o.a. de leverancier van asfalt. Ook daarin kan zij een voorbeeldfunctie vervullen door asfalt te gebruiken dat minder slijtage van banden oplevert.

Een ander voorbeeld is dat niet uit iedere kraan warm water hoeft te komen ook als het gaat om het provinciehuis.

De heer Hoefnagels spreekt waardering uit voor het voorliggende stuk, waarin D66 zich in grote lijnen kan vinden. De vraag is of alles de komende 25 jaar zal worden gerealiseerd, maar D66 acht het goed dat alle beelden in het stuk zijn vermeld.

Spreker geeft vervolgens aan wat D66 mist, de punten waarop zij zich zou willen focussen en haar algemene ideeën daarbij, w.o. de wijze waarop dat zou kunnen worden betaald.

- Uit de staatjes over energieverbruik en wat de provincie aan duurzame energie kan opwekken, blijkt dat in de provincie Utrecht nooit 100% duurzame energie zal kunnen worden behaald, ook al wordt veel energie bespaard. De primaire inzet van het College op energiebesparing is wat D66 betreft dan ook een logische.
- Met betrekking tot het binnenhalen van extra duurzame energie, ligt de focus op zon, hetgeen D66 onderschrijft. D66 is echter ook geïnteresseerd in de geothermie; het zou mooi zijn als stadsverwarmingnetten zouden kunnen worden gerealiseerd met behulp van geothermie. Daarnaast zal nog wel enig onderzoek moeten worden gedaan. Dat de provincie daarin een rol probeert te krijgen, acht D66 een verstandige keus.

- D66 vraagt zich met betrekking tot de financiën af hoe het zit met het aanjaagteam voor Nul op de Meter. Het lijkt alsof die twee keer in het stuk staat. In het eerst stuk staat € 2 mln., wellicht voor de aanjaagfunctie Nul op de Meter, en vervolgens wordt het aanjaagteam Nul op de Meter vermeld. Verzocht wordt om een nadere toelichting.
- Indien D66 kijkt naar ruimte, dan wordt het een en ander gemist. Het stuk lijkt heel financieel gedreven. Rondom zon en wind mist D66 wat er noodzakelijk is om de energietransitie ook in ruimtelijk opzicht van de grond te krijgen, in de zin wat de ruimtelijke mogelijkheden zijn en wat de provincie zou moeten doen om dit ruimtelijk mogelijk te maken. Minister Kamp heeft al aangegeven dat de 65,5 Mw wellicht niet wordt gehaald in 2020. De vraag is hoe het ervoor staat. Vervolgens wordt er direct doorgeschoten naar 600 Mw. D66 verwacht dat de ruimtelijke mogelijkheden daartoe niet aanwezig zijn in de provincie Utrecht. De vraag is wel wat er eventueel mogelijk moet zijn om dit door te zetten. Overigens is de 65,5 Mw gericht op 2020 en het voorliggende stuk op 2040.
- Indien wordt gekeken naar zon, dan is de vraag wat nu noodzakelijk is. D66 is voorstander van grootschalige zon op water. Dat is ook ingebracht in de Stad Utrecht, de Nedereindse Plas. De vraag is echter of dat kan, in de zin of die dubbelfuncties nu al ruimtelijk kunnen worden gerealiseerd, of dat de provincie dan ook wat moet aanpassen in de Ruimtelijke Structuurvisie. Op die vragen zou D66 in het voorliggende stuk antwoord willen zien.
- In het kader van de financiering blijkt dat er iets meer gewenst dan beschikbaar is. D66 is van mening dat de provincie niet alles vanuit het budget Energietransitie zou moeten willen betalen. Ter illustratie wijst spreker op de twee jaar geleden ingediende motie om te komen tot plannen om ondersteuning te geven aan ontwikkeling van windenergie; zet participatie op. In het voorliggende stuk staat dat er wellicht € 0,5 mln. nodig is om dat goed te gaan gebruiken. Dat geld zou dan al in 2014 ergens in het beleid moeten zitten. Datzelfde geldt voor Mobiliteit en wat er staat voor RUD, de EED-plichtige bedrijven met betrekking tot hun energie audit. Dat moet binnen dat specifieke beleidsterrein worden opgepakt. Ook het AVP heeft een grote paragraaf over duurzaamheid, dus ook de kosten daarvan zouden binnen die budgetten moeten worden gedragen. Hiermee heeft D66 in haar visie alle GS-leden opgeroepen om dat soort kosten vanuit hun eigen budget voor hun rekening te nemen.
- Met betrekking tot de agrarische bedrijven die zonnepanelen op hun daken zouden kunnen krijgen tot 0,5% petajoule, wordt geïnformeerd welke mogelijkheden GS zien om deze potentie maximaal te benutten en welke knelpunten hierbij een rol spelen.
- D66 mist in het voorliggende stuk de rol van kennismakelaar. D66 ziet een grote rol weggelegd voor de provincie om als kennismakelaar op te treden richting de gemeenten. De VVD gaf het voorbeeld dat de gemeente Utrecht een convenant sluit met een kantorengedebied om tot 2020 naar label C te gaan en dat er als tegenprestatie in die periode niet wordt gehandhaafd. D66 ziet de gemeente Utrecht dit wel doen, maar kleinere gemeenten minder snel. Daarvoor is het van belang dat de provincie die rol op zich neemt.

De heer Van den Dikkenberg geeft aan dat al veel is gezegd. De SGP sluit zich aan bij de opmerking dat energiemindering voorop moet staan. Dat is de eerste stap die kan worden gemaakt, waarbij veel winst is te behalen.

Voorts wordt in het voorliggende stuk een voorstel gedaan om naar 600 Mw te gaan. De SGP kan zich hierin niet vinden. Windenergie hoort thuis op zee en niet in de provincie Utrecht. De SGP sluit zich aan bij de opmerking over de mogelijke inzet van thorium en onderzoek daarnaar.

Tot slot sluit de SGP zich aan bij de waarderende woorden over de hernieuwde energie in het project WKK Hagestein, dat daardoor weer in een stroomversnelling is gekomen.

De heer Boswijk spreekt namens het CDA waardering uit voor de organisatie van deze BOB-procedure. Het CDA begrijpt dat het nooit helemaal perfect kan worden, in de zin dat alles kan worden meegenomen; er komt steeds nieuwe kennis bij. Het wordt goed geacht om nu concrete stappen te zetten en wat het CDA betreft ligt de nadruk op energiebesparing. Het CDA sluit zich aan bij de opmerking over het uitbreiden van het Energiefonds over de hele provincie; dat is nu al een succes in de gemeente Utrecht.

Er kwam nadrukkelijk naar buiten dat de provincie de resultaten te weinig communiceert. Op grond daarvan acht het CDA het goed dat gekeken wordt naar elektrisch busvervoer, omdat dit iets is dat op korte termijn gaat spelen en ook tot de verbeelding spreekt.

Het CDA is geen voor- of tegenstander van windenergie. Het CDA sluit zich in deze aan bij de opmerking van de VVD, dat de haalbaarheid van 600 Mw in de provincie Utrecht niet reëel lijkt.

De heer Hoefnagels geeft aan dat door de laatste twee sprekers, evenals door D66, is aangegeven dat 600 Mw niet haalbaar zou zijn. Hij hecht er echter aan op te merken, dat het wel in het plaatje past waarin staat wat er mogelijk zou zijn.

De heer Van Essen zet uiteen dat GroenLinks zich kan vinden in het betoog van de PvdD dat de aanpak van de klimaatcrisis een enorme prioriteit is en wellicht een van de grootste uitdagingen waarvoor de samenleving staat. Om daar echt grote stappen in te zetten, is het in de visie van GroenLinks van belang om niet op voorhand opties af te schrijven. Alles zal nodig zijn, zowel hernieuwbare opwekking als besparing en op beide fronten zal alles uit de kast moeten worden gehaald.

In de afgelopen maanden heeft een goed proces plaatsgevonden met statenleden, gedeputeerde, ambtenaren en stakeholders. Met het oog op andere/volgende BOB-processen hecht GroenLinks eraan op te merken, dat zij het BOB-proces Energietransitie als een zeer prettige en geslaagde manier van werken heeft ervaren.

Vandaag wordt stilgestaan bij de oordeelsvorming. Dat is een volgende, goede, stap. In hetgeen thans voorligt qua maatregelen kan GroenLinks zich goed vinden. Zij ziet dit niet als een eindstation. Het is in de visie van GroenLinks een groeikern. Van belang wordt geacht nu te focussen, hetgeen deze lijst goed doet, op de maatregelen waar de provincie het verschil kan maken en om daarmee in eerste instantie aan de slag te gaan. Het is een Energieagenda. Andere zaken zoals bodemdaling zijn belangrijk en zullen moeten worden aangepakt. Er moet echter voor worden gewaakt dat een alles omvattend programma wordt opgetuigd. Volgens GroenLinks behoeft daar niet op te worden gewacht en zou de provincie zo snel mogelijk aan de slag moeten gaan om de goede dingen die in het voorliggende stuk staan te gaan realiseren. GroenLinks hecht eraan GS voor de volgende fase een aantal aandachtspunten mee te geven.

- Er zijn hierbij veel stakeholders betrokken. Wellicht is het goed ook de feedback van de stakeholders te vragen op de lijst die thans voorligt.
- De economische kansen die dit biedt zijn eveneens van belang. Het lijkt GroenLinks goed bij de verdere uitwerking waar mogelijk lokale spelers te betrekken, om te kijken waar synergiemogelijkheden liggen.
- In het kader van energiebesparing ziet GroenLinks met name mogelijkheden bij woningen en maatschappelijk vastgoed. Zij kan zich voorstellen dat invulling wordt gegeven aan bv. het oprichten van een soort Provinciale Taskforce versnelling energietransitie in de gebouwde omgeving. Deze Taskforce zou zich kunnen richten op het stimuleren en benutten van initiatieven van onderop. Hierbij wordt gedacht aan lokale energiecorporaties. In Nederland zijn er al ca 700 en het enthousiasme bij

mensen is iets waar de provincie gebruik van kan/moet maken. Het lijkt GroenLinks verstandig om samen met gemeenten bv. een adviesrol naar dat soort initiatieven op te zetten. Dat geldt sowieso voor een dergelijke Taskforce. Daar ziet GroenLinks een intensieve samenwerking met gemeenten, m.n. het ondersteunen van kleinere gemeenten, en ook met woningcorporaties. Een gebiedsgerichte aanpak; warmtevisies en een visie op energie-infrastructuur zijn zaken die dan samen met gemeenten en andere stakeholders kunnen worden uitgewerkt. De Taskforce zou daarin een goede rol kunnen spelen. Het leren van andere provincies, maar zeker ook van de grote steden in de provincie Utrecht, best practices uitwisselen, zou daarvan onderdeel kunnen uitmaken.

- Energiebesparing bij bedrijven komt in het voorliggende stuk goed terug. Handhaving, energiebesparingsverplichting is een hele belangrijke; de aanpak van de Utrechtse Mix verdient navolging en de provincie zou daar ook naar andere gemeenten toe een rol kunnen spelen, hetgeen ook in het stuk staat.
- Het verheugt GroenLinks dat het Energiefonds in de lijst terugkomt. Het is een van de weinige energiefondsen die zo goed wordt gebruikt en gevonden dat het Fonds bijna uitgeput raakt. Dat geldt niet voor veel energiefondsen. Dat geeft wel aan hoe succesvol het is, volledig revolverend. Wat GroenLinks betreft zou gestreefd mogen worden naar de € 20 mln. Niet dat de provincie dat erin steekt, maar dat ze probeert de € 4 mln. die er nu voor staat richting de € 20 mln. te tillen met middelen van elders. Dat lijkt GroenLinks een nobel streven en een mooie briljant in deze Agenda.
- Het verheugt GroenLinks dat elektrische bussen, zero emissie bussen, in het stuk terugkomen, omdat ze heel goed passen in het convenant dat de provincie onlangs heeft gesloten met de andere provincies en het Rijk. Als gestreefd wordt naar volledig zero emissie in 2025 voor alle nieuwe bussen, dan kan dat niet ineens. Dat vereist wel dat in 2016/2017 een volgende stap wordt gezet; 10 – 20 bussen lijkt GroenLinks heel realistisch, hetgeen ook als zodanig in het stuk staat.
- Grootschalige opwekking hoort er zeker bij. Energiebesparing is belangrijk, maar dat betekent niet dat de provincie de opwekking moet laten zitten. Dat is net zo hard nodig. GroenLinks sluit zich wat dat betreft aan bij D66. De ruimtelijke inpassing is daar de grote uitdaging, hetgeen in de visie van GroenLinks goed past in de PRS/PRV herziening, met wellicht een iets actievere rol van de provincie richting gemeenten, hetgeen inmiddels al in een motie is afgesproken.
- GroenLinks is, terzake van de verankering van het maatregelenpakket, van mening dat het meer moet zijn dan een optelsom. Het lijkt GroenLinks goed het te verankeren in een meerjarig provinciaal Energie Programma met een adaptieve aanpak, waarin ruimte is om het ook tussentijds aan te passen en daarmee echt een lerend proces op te tuigen. GroenLinks stelt voor om de 1 – 2 jaar te kijken wat al dan niet werkt, wat best practices zijn van elders waar de provincie iets mee kan en waarmee zou moeten worden gestopt omdat het toch niet zo goed werkt als gedacht/gehoopt.
- GroenLinks acht van belang dat daaronder ook een systematiek hoort om de vorderingen en leerpunten goed te monitoren. Het gaat dan om inzicht in wat wordt bereikt en wat al dan niet werkt. Het moet een lerend programma worden, waarin ook dat goed verankerd zit.
- Over de middelen is al het een en ander gezegd. GroenLinks acht het goed dat de lijst met wat de provincie, kan nu is opgesteld. Dat is iets meer dan de middelen die daarvoor specifiek voor energietransitie zijn gereserveerd. In dat kader sluit GroenLinks zich aan bij het betoog van D66. Er zijn veel Programma's die iets doen, meer zouden kunnen doen aan energietransitie. Het lijkt GroenLinks vanzelfsprekend dat ook middelen daaruit hiervoor worden aangewend. Als GS hiermee werkende

merken dat er meer middelen nodig zijn, lijkt het GroenLinks verstandig daarvoor gezamenlijk een oplossing te zoeken. Dit heeft in de visie van GroenLinks dusdanige prioriteit dat daar altijd ruimte voor is.

De heer Travaille merkt op dat GroenLinks aangeeft dat er een breed pallet aan maatregelen nodig is om enigszins in de buurt te komen van de doelen. Bij de Jaarrekening gaf GroenLinks aan dat het belangrijk is om inzicht te hebben in de relatie tussen doelen, bestedingen en wat uiteindelijk kan worden gerealiseerd. Geïnformeerd wordt of de € 8 mln. dan niet een druppel op de gloeiende plaat is.

Aan het begin van het betoog werd, in de visie van de PvdD terecht, aangegeven dat de Klimaatopgave heel groot is en dat dit een enorme inspanning van de provincie vraagt. Tegelijkertijd wordt gezegd geen inzicht te verkrijgen in CO₂-uitstoot vanuit de bodemdaling, indirecte consumptie en de landbouw. Enerzijds zeggen dat het een groot vraagstuk is, waarin belangrijke stappen moeten worden genomen, en dan vervolgens toch een heel smal pad kiezen van alleen de energietransitie, lijkt een tegenstelling.

De heer Van Essen antwoordt dat het niet alleen om geld gaat. Een hele grote bijdrage van de provincie zit in rollen zoals kennismakelaar, regie. Dat gaat om mensen. Het aantal mensen dat zich hiermee bezig gaat houden, zal derhalve wel aanzienlijk meer moeten zijn dan het nu is. Dat leest GroenLinks ook terug in de voorliggende lijst. Voorts memoreert spreker te hebben aangegeven dat ook middelen kunnen worden aangewend van elders, andere Programma's; GroenLinks denkt hierbij ook aan het Rijk als het gaat om zon en wind. De provincie Utrecht is niet heel rijk. De meters die de provincie moet maken, kan zij voor het grootste gedeelte niet zelf financieren. De provincie zal derhalve slim moeten zijn. De contouren van het voorliggende plan vinden daarin in de visie van GroenLinks een prima balans. Als er meer middelen nodig blijken te zijn, dan zal daarover met elkaar het gesprek moeten worden aangegaan.

Met betrekking tot de scope heeft spreker niet gezegd dat niet naar die andere dingen moet worden gekeken. Getracht kan worden de puzzel in een keer op te lossen, maar er kan ook voor worden gekozen het stapje voor stapje te doen. Het gaat nu over energietransitie. Dat is de BOB waarmee is gestart, hetgeen GroenLinks nuttig acht. GroenLinks is er voorstander van dat goed te doen en als de PvdD aangeeft een BOB te willen starten over klimaat effecten, bodemdaling, e.d. lijkt GroenLinks dit een prima plan en kan daarnaar in een apart traject worden gekeken. Zo zijn er wellicht meer onderwerpen. Wat daarbij wel van belang is, is wat de rol van de provincie is en waar zij het verschil kan maken. Als het bv. gaat over consumptie, denkt GroenLinks dat andere overheidslagen daarin wellicht een grotere rol kunnen spelen dan de provincie en dat de provincie niet de eerste en meest logische partij is om dat aan te pakken. Ook daarvoor geldt echter dat als de PvdD daarvoor goede ideeën heeft waarmee de provincie iets zou kunnen, daarover zeker het gesprek met elkaar moeten worden aangegaan. GroenLinks kan zich voorstellen dat dan wordt bekeken of daarvoor een ander Programma kan worden opgetuigd of dat het in een bestaand Programma kan worden meegenomen. GroenLinks is van mening dat niet alles onder energietransitie hoeft te worden meegenomen.

De heer Travaille geeft aan een aantal van de punten te erkennen. Het zou in zijn visie echter zonde zijn als de provincie energietransitie opstart om de CO₂-uitstoot te verminderen en over een half jaar tot de conclusie komt dat datgene dat de provincie doet, in relatie tot indirecte consumptie, bodemdaling en tot wat er in de landbouw gebeurt, niet zoveel uitmaakt. Dan heeft de provincie veel energie in iets gestopt dat feitelijk niet veel effect heeft. Het zou in zijn visie toch handig zijn als die paar getallen inzichtelijk zijn, voordat vol overtuiging stappen worden genomen in maatregelen rond energietransitie.

De heer Van Essen ziet dat als een vals dilemma. De vraag is of gewacht moet worden met de energietransitie totdat de provincie dat in beeld heeft. GroenLinks is hiervan geen voorstander

en acht het verstandig om een start te maken met de energietransitie, waarvan bekend is dat het hard nodig is. Als het gaat om de klimaateffecten, is bekend dat het energiegebruik daarvan niet de enige maar een enorm grote factor is. De provincie staat voor een grote opgave, op grond waarvan GroenLinks ervoor pleit daarmee aan de slag te gaan zonder de ogen te sluiten voor de andere terreinen en te kijken wat daarin kan worden gedaan. Indien het over bodemdaling gaat, gaat het o.a. over waterpeilen. Op dat vlak gebeurt er het een en ander in de provincie. Wellicht kan dat een stuk beter. Dan moet op die betreffende beleidsonderwerpen de klimaateffecten wat nadrukkelijk worden besproken, maar wel bij die Programma's en in de commissie waar ze thuishoren.

De heer Bosman geeft aan dat de SP in deze twee uitgangspunten heeft. In de eerste plaats acht de SP energiebesparing belangrijker dan energietransitie; de vraag is wat daarvan de consequenties zijn. In de tweede plaats wordt geïnformeerd hoeveel met de voorgestelde maatregelen uitgekomen wordt boven de schamele 2,1%, m.a.w. wat het effect is van de maatregelen van de provincie.

De SP heeft mooie toekomstvisies gehoord met veel stippen aan de horizon, maar concrete maatregelen worden gemist. De provincie moet de moed hebben serieus iets te doen. De PvdD sprak over de prioriteit van 0,3%. De SP zou zich meer willen focussen op bv. de zonnepanelen en daarmee concreet aan de slag willen gaan. Dat zou kunnen via Wocozon, renteloze leningen.

Voorts is de vraag wat concreet aan energiebesparing wordt gedaan. Er ligt nog een aangenomen motie over het energiezuinig maken van sociale huurwoningen. Op de Termijnagenda staat dat dit in 2016 wordt meegenomen. De SP is dit in het voorliggende stuk niet tegengekomen, terwijl in de provincie Utrecht nog 150.000 woningen zijn met energielabel E, F of G. Wat de SP betreft liever 1000 woningen die 2 labels energiezuiniger worden, dan 10 Nul op de Meter woningen.

De energierekening van de provincie bedraagt € 2,5 mld. incl. auto's. Het kost € 25 mld. om de energierekening duurzaam te maken; om de doelstellingen uit het Energieakkoord in 2023 te halen is € 3 mld. nodig. De vraag is waar de provincie dat vandaan moet halen. Wat dat betreft is er nog een hele lange weg te gaan.

Spreker komt hiermee weer uit bij de prioriteit. De vraag is wat het de provincie allemaal waard is. Een van de dingen die in ieder geval weinig geld kost, is bedrijven die volgens de Wet Milieubeheer verplicht zijn energiebesparingen uit te voeren, in de gaten te houden en daar goed te handhaven.

Er is eveneens sprake van nieuw Rijksbeleid met betrekking tot de regelgeving. Het wordt strenger. Ook dit zal moeten worden gehandhaafd.

Dergelijke zaken kunnen wat opleveren en vergen niet zoveel investeringen.

Onderschreven wordt dat het Energiefonds meer aandacht moet krijgen; coalitieakkoord € 4 mln. en € 4 mln. EFRO-gelden; aansluiten bij het Energiefonds van de Stad Utrecht (€ 6,5 mln.) juicht de SP toe. De Stad Utrecht wil echter in 5 jaar 5 x € 1,5 mln. uitgeven, waarmee dat Fonds in principe over 5 jaar weer leeg is. De vraag is wat er dan wordt gedaan. De provincie moet door en geïnformeerd wordt wat het vervolg is op iets langere termijn.

De heer Van Essen memoreert dat de SP spreekt over de sociale woningbouw. In de voorliggende maatregelenlijst wordt de gebouwde omgeving energieneutraal genoemd. Dat gaat over NOM, maar ook over inventarisatie vervanging en renovatiemomenten van huurwoningen. GroenLinks heeft voorgesteld te komen tot een Taskforce energiebesparing in de bebouwde omgeving, waarbij kennis wordt uitgewisseld en wordt gekeken hoe gebruik kan worden gemaakt van subsidies die beschikbaar zijn op Rijksniveau. Geïnformeerd wordt wat de SP concreet extra zou willen.

De heer Bosman antwoordt dat de SP wil dat de provincie meer middelen vrijmaakt om iets te doen aan het energiezuiniger maken van sociale woningen.

De heer Van Essen informeert wat de SP bedoelt met 'iets doen' anders dan wat hij zojuist heeft genoemd.

De heer Bosman antwoordt dat de provincie bv. renteloze leningen zou kunnen verstrekken, waardoor via een Wocozon-plan aan de slag kan worden gegaan in gemeenten.

De heer Van Essen meent dat op dat soort vlakken op Rijksniveau van alles beschikbaar is. Er zijn voorts allerlei commerciële initiatieven rond leaseregelingen. In die markt gebeurt heel veel. Geïnformeerd wordt of de SP van mening is dat dit iets is waar de provincie het verschil kan maken.

De heer Bosman antwoordt dat dit in de visie van de SP een van de manieren is. De SP denkt dat ook de provincie daarin een voorbeeldfunctie heeft.

Gedeputeerde Van den Berg merkt op dat de vraag voorligt wat de provincie doet in een taakveld waarin veel gebeurt/gaat gebeuren de komende jaren. De vraag is waar de provincie het verschil kan maken als er maar € 8 mln. te besteden is op een Begroting van ruim € 500 mln. Bij het laatste is de vraag of dat bedrag allemaal programmaged betreft of dat het ook vastligt in gebouwen en ambtenarensalaris, i.c. wat de provincie netto heeft te besteden. Het daagt uit om nog intelligenter om te gaan met dat kleine beetje geld. Voorheen is hiervoor helemaal geen geld vrijgemaakt, dus € 8 mln. is in ieder geval iets, maar het verheugt spreker dat aangegeven wordt dat dit weinig is. In het kader van het coalitieakkoord is het niet gelukt hiervoor meer geld beschikbaar te krijgen.

Met betrekking tot de vraag of dit geen druppel op de gloeiende plaat is, wijst spreker op het bij de stukken gevoegde staatje waarin wordt aangegeven hoeveel bv. Brabant te besteden heeft. Waarschijnlijk betreffen dat opbrengsten uit de verkoop van de energiemaatschappijen. De provincie Utrecht beschikte niet over zoveel aandelen in de REMU, zodat zij dat niet heeft kunnen effectueren.

De vraag hoe een kleine provincie zoals Utrecht met het kleine beetje geld zo effectief mogelijk kan zijn, is serieus. Er gebeurt heel veel. In het coalitieakkoord zijn over dit onderwerp twee pagina's opgenomen, zodat het wel van belang wordt geacht. De intrinsieke opvatting van collega GS-leden over wat zij in hun portefeuilles kunnen doen, als het gaat om duurzaamheid en energietransitie, is van belang. In dat licht wordt meegegeven dat het enerzijds aanbeveling verdient iets met dat natuurlijke moment te doen, bv. het aanschaffen van nieuwe bussen; anderzijds is de vraag als 80% van de Begroting reeds naar Mobiliteit gaat of het niet uit het Mobiliteitsbudget moet worden betaald en of de € 8 mln. verdeeld wordt binnen de provincie en niet naar andere partijen buiten dit gebouw gaat. Dat is een punt om mee te nemen.

Energiebesparing wordt nadrukkelijk aangegeven. Vooral bij de gebouwde omgeving hebben de Staten ideeën. Daarbij is het bedrijfsleven genoemd en bedrijven. Er zijn wettelijke maatregelen die bedrijven moeten nemen die binnen 5 jaar kunnen worden terugverdiend; daarop is echter nog nooit gehandhaafd. In dat kader is de vraag gesteld wat de rechtstreekse beïnvloedbaarheid van de provincie en de RUD op die bedrijven is. In het stuk staat dat de provincie daaraan een bijdrage zou willen leveren, omdat handhaving een verplichting is en tegelijkertijd iets doet met die bedrijven, hetgeen weer een olievlek kan zijn. De provincie moet dan wel geëquipeerd zijn om dat te doen. Dat vraagt een kennisopbouw bij de RUD. Besparen op gebiedsniveau zou mooi zijn, of op complex niveau woningcorporaties, maar ook kantoren. Dat is een belangrijke invalshoek.

Voor het overige is, naast besparen, aandacht gevraagd voor maatregelen op het gebied van zon, m.n. als het gaat om de gebouwde omgeving, w.o. spreker ook agrarische bedrijven beschouwt. Concreet is de vraag gesteld wat het zou betekenen voor agrarische bedrijven als

daar wat meer daken zouden worden belegd met zonnepanelen. Dit hangt echter ook af van de portemonnee van de eigenaar; de solvabiliteitspositie van het agrarisch bedrijf in de provincie Utrecht is niet zo groot, dat ze dat vanzelfsprekend doet. Dat zijn derhalve wel zaken die moeten worden meegenomen bij dat soort investeringen.

Wind is een verplichting die de provincie is aangegaan (65,5 Mw). Daarover zijn afspraken gemaakt, die herbevestigd zijn in het coalitieakkoord. Aangegeven wordt dat zon en wind nogal wat ruimte vragen. Ook de Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit heeft iets gezegd over de zonering in de provincie, die in bepaalde conventies zijn vastgelegd (Veenweidegebied, Utrechtse Heuvelrug, Stedelijk Gebied, open weiland, natuur). Op het moment dat de provincie new kid on the block is met de energietransitie, en derhalve een ruimtevraag wordt neergelegd, betekent dat iets voor de bedachte zonering op o.a. natuur, bos, akkers, weilanden. Het is echter een maatschappelijke vraag om er iets mee te doen; wellicht is dat mogelijk via dubbel ruimtegebruik. In de oude Structuurvisie is een Windkaart neergelegd. Het idee is om die te verlaten en het misschien wel toe te laten op andere plekken, mits er draagvlak is, om zodoende op het onderwerp te kunnen versnellen als de provincie het niet gaat halen. Dat zijn zaken die de Staten zelf kunnen beantwoorden bij de Ruimtelijke Structuurvisie. Spreker zal ook ruimte vragen om dat soort afwegingen/heroverwegingen te maken op de bestaande conventies.

Aansluiten bij bv. Stad Utrecht of Amersfoort lijkt spreker een goede suggestie. Voor wat betreft het Energiefonds, wordt voorgestaan de criteria te verbreden, zodat het wordt uitgebreid over de hele provincie. Wellicht moeten meer partijen participeren in het Energiefonds. Dat Fonds doet feitelijk datgene dat als wenselijk wordt aangegeven, nl. een zekere wendbaarheid houden de komende tijd op innovaties die op de provincie afkomen of ideeën die op andere plekken zijn gerealiseerd te vermenigvuldigen en/of op te schalen. Daarnaast is het Fonds een voorziening om te komen bij nog meer geld. Dat is wat wordt bedoeld met de intelligente financieringsarrangementen die met het kleine beetje geld ook zouden kunnen worden bereikt, waardoor de kapitaalmarkt zou kunnen worden bewerkt, of met dat geld een garantie kan worden verkregen om bij de RABO-bank een markt uit te lokken. Onderschreven wordt dat het Energiefonds een zeer succesvol Fonds is. Het Fonds is revolverend; in 2022 komen de eerste gelden terug.

Aandacht is gevraagd voor nieuwe technieken zoals geothermie. Een bedrijf als Vitens, die de gehele ondergrond heeft gezoneerd, zal daar niet op zitten te wachten. Eventuele toepassing van geothermie zal in de buurt van gebouwde omgeving moeten worden gedaan, omdat er anders sprake is van veel leidingen en verlies. Iedereen heeft zijn eigen opvattingen en belangen op de hele kleine oppervlakte van de provincie Utrecht. Overigens zitten de initiatieven die er nu liggen rondom het gebied Rijnsweerd en het USP niet in de Vitens-kaart; die zitten weer in een andere kaart, t.w. de Strategische Watervoorraad. Kortom ruimtelijk betekent het nogal wat als de provincie met dergelijke zaken aan de gang gaat.

Metten is lastig als het gaat om innovaties, maar spreker onderschrijft dat er ijkpunten nodig zijn om de beweging te kunnen volgen. Dat komt tegemoet aan de geuite wens om het al dan niet programmatisch te volgen, zodat eens per 1 – 2 jaar, in ieder geval op natuurlijke momenten, bijgestuurd kan worden op grond van o.a. voortschrijdend inzicht, innovaties en opschaling. Wellicht moet dat niet alleen in dit stuk vorm worden gegeven, maar ook in Uitvoeringsagenda.

De bodemdaling en de CO₂ zijn naar voren gebracht. Er zou moeten worden bespaard en vernieuwd om niet met de kraan open te dweilen, maar tegelijkertijd is de vraag of niet met de kraan open wordt gedweild als niet goed naar het CO₂-vraagstuk in de meest brede zin van het woord wordt gekeken. Onderschreven wordt dat sprake zou moeten zijn van èn èn, maar de provincie moet het ook kunnen behappen. Spreker herkent wat in deze wordt aangegeven, evenals hetgeen naar voren wordt gebracht over het bodemdalingvraagstuk. Daarover wordt

op vele fronten nagedacht, ook in experimentele zin. Spreker vreest echter dat het vraagstuk nog niet calamiteus genoeg is om daarop beleid te maken.

De heer Travaille verduidelijkt dat het niet de bedoeling van de PvdD is om helemaal in beeld te brengen wat de mogelijke maatregelen zijn in bodemdaling, indirecte consumptie en landbouw. Van belang is om enig inzicht te hebben in de orde van grootte van die bronnen. Of de provincie er vervolgens al dan niet iets aan wil doen, is een tweede vraag.

Mevrouw Noordenbos informeert of die tabellen naar de Staten kunnen worden doorgestuurd. De voorzitter merkt op dat de PvdD het College om die tabellen vraagt.

De heer Travaille voegt hieraan toe dat die informatie op zich beschikbaar is bij o.a. PBL en het waterschap en alleen maar in een tabel behoeft te worden gegoten.

Gedeputeerde Van den Berg memoreert dat Minister De Boer van VROM destijds heeft aangegeven dat met betrekking tot de kosten van een product eigenlijk gekeken zou moeten worden naar de eerlijke prijs in de zin van wat al dan niet wordt toegerekend. Dat geldt hier feitelijk ook.

Ter zake van de sturingsfilosofie memoreert spreker de uiteenzetting van de heer Travaille in het kader van het BOB-traject over doelgedrag en dat kennis niet meer per definitie het instrument is om een verandering te bereiken. Daarmee wordt aangegeven dat om gedragsverandering voor elkaar te krijgen iets anders zou moeten worden gedaan dan alleen maar kennis.

De heer Travaille licht desgevraagd toe dat er twee vormen van kennis zijn. Het is essentieel dat er sprake is van goede kennis bij de mensen die keuzes moeten maken en beleid moeten bepalen. Een ieder is het daarover eens. Kennis bij burgers gaat echter niet direct aanzetten tot ander gedrag. Dat is de strekking.

Gedeputeerde Van den Berg constateert dat hiermee feitelijk wordt aangegeven dat beiden van belang is. Indien de term kennismakelaar wordt vertaald, is dat niet alleen de kennis die in het provinciehuis aanwezig is, maar ook kennis die de provincie elders kan verzamelen en kan uitdragen naar gemeenten die bv. niet over die kennis beschikken. Als het gaat om gedragsverandering bij grote groepen mensen, zou dat op een andere manier moeten worden gedaan.

Mevrouw Hoek geeft aan bewustwording te missen bij kennis en gedrag.

Gedeputeerde Van den Berg licht toe dat de rol van de kennismakelaar vooral faciliteren is, maar het is wel een instrument om met de beperkte middelen partijen te verbinden, zicht te krijgen op, bijeenkomsten te organiseren, leningen aan te trekken. Het zijn de fte's om ervoor zorg te dragen dat kennis en gedragsverandering op de juiste plekken terecht komen.

Dit is wel een dominante sturingsfilosofie als er geen geld beschikbaar is en misschien is het ook wel de beste omdat, als er alleen maar geld wordt gegeven, de vraag is of het een intrinsieke verandering teweegbrengt.

Spreker geeft tot slot aan dat hij verder kan met datgene dat heden naar voren is gebracht. Op grond van wat er nog moet gebeuren, maakt spreker een voorbehoud of behandeling in de Staten op 4 juli a.s. haalbaar zal zijn.

De voorzitter informeert of kan worden geconcludeerd dat de oordeelsvormende fase hiermee kan worden afgerond. Gelet op het feit dat sprake is van een gebied waarin iedere dag opnieuw iets wordt toegevoegd, kan zij zich voorstellen dat de commissie besluit door te gaan met dit proces met flexibiliteit en ruimte om adaptief te kunnen zijn; dit is ook een uitdrukkelijke wens van GS.

De heer Travaille merkt op dat de PvdD er voorstander van is dat het proces doorgaat. Het zou voor de PvdD iets makkelijker worden om de volgende stap te zetten, als naar aanleiding van de opmerking van o.a. de SP, ChristenUnie, PvdA en PvdD wordt toegezegd om ook

voor de voorgestelde maatregelen goed in beeld te brengen wat de verwachte effectiviteit is in relatie tot de doelstellingen.

De voorzitter merkt op dat dit een heldere formulering betreft, waarmee gedeputeerde Van den Berg zijn voordeel kan doen.

De heer Van Essen kan zich vinden in het verzoek van de PvdD om dit in beeld te brengen, maar wat GroenLinks betreft niet als iets statisch, maar als onderdeel van de hele monitoring, zoals ook door de gedeputeerde is aangegeven. Om een vinger aan de pols te houden, lijkt het GroenLinks gewenst om dat niet alleen nu, maar juist door de tijd te doen en het daarmee onderdeel van de Agenda te maken.

Mevrouw Noordenbos merkt op dat zij, naar aanleiding van de discussie in een vorige oordeelsvormende vergadering dat teveel zonnepanelen op coöperatiedaken een probleem zou kunnen worden in het kader van de opslag, contact heeft opgenomen met de TU Delft. De TU Delft is zelf geheel met zonnepanelen bedekt en bezig met een Fonds om de hele stad Delft te voorzien van zonnepanelen. De TU Delft bestrijdt het punt van de opslag. De SP geeft derhalve mee het oor daar te luisteren te leggen.

Gedeputeerde Van den Berg verwijst in deze naar het verslag van de vorige oordeelsvormende vergadering, waarin wordt meegegeven dat als de provincie veel gaat doen, en er wordt teruggeleverd, gelet moet worden op de piekbelasting op het net; de vraag is gesteld of het net daarvoor geëquipeerd is. GroenLinks heeft daarover gezegd dat het nogal meevalt, omdat het redelijk gedimensioneerd is; het zou op termijn een probleem kunnen worden en dan ontstaat er een discussie over de opslag van energie.

De voorzitter rondt de discussie af met de conclusie dat, wanneer wordt voorgestaan hierover in juli in de Staten een besluit te nemen, dit onderwerp op 13 juni a.s. in de commissie zou moeten worden behandeld. Gedeputeerde Van den Berg heeft een voorbehoud gemaakt ten aanzien van de haalbaarheid hiervan.

5. STATENBRIEVEN EN INGEKOMEN STUKKEN, DIE TER INFORMATIE WORDEN AANGEBODEN

5.1 Statenbrief ontwikkelingen reizigersaantallen

5.3 Statenbrief Voortgangsrapportage Uithoflijn tweede halfjaar 2015

5.4 Kadernota's recreatieschap UHVK en Recreatie Midden-Nederland

5.5 Kadernota's recreatieschap Stichtse Groenlanden en Recreatie Midden-Nederland

5.6 Memo GS gedeputeerde Verbeek-Nijhof betreffende verhuizing buslijnen Stationsgebied Utrecht

5.8 Ontwerpbegroting Plassenschap Loosdrecht e.o.

5.10 Statenbrief Onderzoek Roetmaatregelen

5.15 Statenbrief Vaststelling Uitvoeringsverordening EBU

5.16 Statenbrief deelname Interreg SUPER

5.17 Memo GS gedeputeerde Van den Berg betreffende de Voortgang WKC Hagestein april16

5.18 Memo GS gedeputeerde Pennarts-Pouw betreffende beantwoording vragen 50PLUS en PVV over Eindverantwoording ISV3

6. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering, onder dankzegging van ieders komst en inbreng.